

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทย โดยการใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

1.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1.3 หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

2. แบบฝึกทักษะ

2.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะ

2.2 ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

2.3 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

2.4 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

2.5 ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะ

3. เกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

3.1 ความหมายของเกมการศึกษา

3.2 จุดมุ่งหมายของเกมการศึกษา

3.3 ประเภทของเกมการศึกษา

3.4 วิธีการสอนโดยใช้เกม

4. การเตรียมความพร้อมด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

4.1 ความหมายของการอ่าน

4.2 องค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่าน

4.3 ความสำคัญของการอ่าน

4.4 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

4.5 ความเข้าใจในการอ่าน

4.6 พัฒนาการด้านการอ่าน

4.7 จิตวิทยาในการอ่าน

- 4.8 ประโยชน์ของการอ่าน
- 4.9 พื้นฐานและกระบวนการสอนอ่าน
- 4.10 องค์ประกอบที่ควรคำนึงถึงในการสอนอ่าน
- 4.11 ขั้นตอนในการสอนทักษะการอ่าน
- 5. ความพึงพอใจ
 - 5.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 5.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 5.3 การวัดความพึงพอใจ
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อประเทศชาติมากในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการเรียนรู้ทั้งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสตรการศึกษาระดับปฐมวัยและกระบวนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ตามแนวคิด หลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการไว้ใน หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ตามมาตรา 6 หมายความว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 หมายความว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนต้องมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพจะเห็นได้ว่าหมวดที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ มาตรา 24 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (สำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 2-5)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมได้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการ ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้เรียนและผู้สอนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรไปพัฒนาเด็ก ได้ถูกต้องเหมาะสม ที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติแห่งชาติ 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยกล่าวถึงปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะตามวัย และขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546ก : 3-5)

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน

เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ชีดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กรมวิชาการ. 2546 ก :

31) ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
5. ซินชมและแสดงท่าทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปศึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี มีดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและให้คำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้ใกล้ชิดน้อยลง เป็นต้น

พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย เป็นต้น

พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ รับลูกบอลด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้นเดินลงบันไดสลับเท้า เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบบอญ้อย เป็นต้น

พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น ชอบทำท่ายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ เป็นต้น

พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมเองได้ เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้อ เป็นต้น

พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาด้านร่างกาย ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้ก้านเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษผูกเชือกทรงเท้า ฯลฯ ยึดตัวคล่องแคล่ว เป็นต้น

พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นฯ ยึดตนเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดหมายร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

พัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่ สิ่งของได้ บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็นเรื่องราวได้ สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่ รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร” เริ่มเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

สำหรับการจัดประสบการณ์ จะจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น โดยมีขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน โดยให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนากล้ามเนื้อ เพื่อให้เด็กพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กเล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี
2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กพัฒนาความแข็งแรงของ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตาจึงควรจัดให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพฝึก

ช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3. การพัฒนาอารมณ์จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็ก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4. การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีใจรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นปฏิบัติตามกติกาข้อตกลง เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

5. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กพัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหาจึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลองศึกษา นอกสถานที่ หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่และรายบุคคล

6. การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็ก รักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้มีความคิดพัฒนาริเริ่มสร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะ และดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประจักษ์รูปร่างต่าง ๆ อย่างอิสระ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก

สรุปได้ว่า จากแนวคิดและการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไม่ได้จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และ

สติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้ ต้องครอบคลุม ประสบการณ์สำคัญ ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักการแนวคิด และทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สิ่งที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึง คือ หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ หลักจิตวิทยาเพื่อให้การเรียนการสอน สอดคล้องกับความสนใจ จูงใจความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคลสิ่งสำคัญต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กปฐมวัย และพัฒนาการของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาควบคู่กันไปด้วย ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง หลักการแนวคิดและทฤษฎี หลักจิตวิทยาที่ครูควรนำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยครั้งนี้ ได้เสนอแนวคิดจากนวัตกรรมที่ควรนำมาใช้ คือ การสอนภาษาโดยรวม/ธรรมชาติ นวัตกรรมนี้มีปรัชญาความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้นต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็กผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน เด็กจึงจะสามารถ เรียนรู้ภาษาได้ดีและเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อเด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช่การทำแบบฝึกปฏิบัติ (กรมวิชาการ, 2547 : 51)

สรุปได้ว่า สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สิ่งที่ครูควรคำนึงคือความสนใจ ความรู้ ความสามารถด้านภาษาโดยเฉพาะการอ่านซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดความพร้อม และมีความชำนาญในการใช้ภาษา นอกจากนี้สิ่งที่ครูต้องคำนึงถึงอีกอย่าง คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ครูต้องศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วยจึงจะทำให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จ

แบบฝึกทักษะ

การอ่านภาษาไทยมีหลายรูปแบบ ผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติอย่างค่อเนื่อง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านภาษาไทยอย่างถูกวิธี จึงจะเกิดความชำนาญ แบบฝึกทักษะจึงเป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่ง ที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และมีทักษะในการอ่านภาษาไทย

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังต่อไปนี้

สกุณา เลิกนอก (2545 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหมายถึงสื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนแล้วไปใช้ให้เกิดทักษะมากขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2546 : 101) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะว่า เป็นกระบวนการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างเป็นขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนเป็นผู้กำกับควบคุม ให้ผู้เรียนมีการฝึกฝนจนเด็กเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้และรับรู้ขั้นตอนทั้งหมด จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างอัตโนมัติและนำไปใช้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ

สมพิศ คงทรง (2549 : 68) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะเพิ่มขึ้น มีลักษณะหรือรูปแบบที่หลากหลาย อาจเป็นแบบฝึกหัดสำเร็จรูปทำขบทยเรียน หรือแบบฝึกทักษะที่ครูสร้างขึ้น

สมลักษณ์ สุวรรณวงศ์ (2550 : 39) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่สามารถช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญแม่นยำ และรวดเร็วในการเรียนรู้

สุนีย์ อุทุมทอง (2552 : 31) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนได้ฝึกกระทำเพื่อทบทวนฝึกฝนเนื้อหาความรู้ต่างๆที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ

สนอง พรหมโนนศรี (2553 : 40) กล่าวว่า แบบฝึก หมายถึง คู่มือนักเรียนที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้เด็กเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 9 ชุด เป็นสื่อการสอนที่จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะเพิ่มขึ้น

ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของแบบฝึกทักษะไว้หลากหลาย ดังนี้
 กล้วย ภาสกรวิธ (2550 : 18) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลาย และมีปริมาณเพียงพอที่สามารถตรวจสอบและพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความชอบความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเอง

สมลักษณ์ สุวรรณวงศ์ (2550 : 29) กล่าวว่าไว้ว่า แบบฝึกทักษะจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น ควรให้นักเรียนได้ฝึกบ่อย ๆ เพราะแบบฝึกทักษะสามารถนำความรู้ที่เรียนมาแล้วฝึกให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

วิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 111) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่าเป็นการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่งคือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกทักษะมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียน มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้นคือแบบฝึกทักษะเพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2552 : 88) กล่าวว่า ชุดการฝึกมีความสำคัญต่อผู้เรียนที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วยิ่งขึ้นชัดเจนขึ้น ส่งผลให้การสอนของครูผู้สอนและผลการเรียนของผู้เรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

เบญจวรรณ คาโส (2553 : 23) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในทักษะต่าง ๆ ที่ถนัด เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น แบบฝึกจัดว่าเป็นอุปกรณ์การเรียนอย่างหนึ่งซึ่งสามารถทดสอบความรู้วัดผลการเรียนรู้ และประเมินผลนักเรียนก่อนและหลังเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบทราบข้อบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะจุดได้ นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าของตนเอง ครูประหยัดเวลาค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้าใจเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียน เกิดความสนใจฝึกฝนทักษะการอ่านภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ สื่อเป็นสิ่งที่ทำให้ การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี ไว้ดังนี้

คำรณ ล้อมในเมือง (2548 : 1) กล่าวถึงลักษณะและส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. คู่มือการใช้แบบฝึกทักษะ เป็นเอกสารสำคัญประกอบการใช้แบบฝึกว่า ใช้เพื่ออะไร และมีวิธีใช้อย่างไร เช่น ใช้เป็นงานฝึกทำขบเรียน ใช้เป็นการบ้าน หรือใช้สอนซ่อมเสริม ควรประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะ จะระบุในแบบฝึกชุดนี้มีแบบฝึกทักษะทั้งหมดกี่ชุดอะไรบ้าง และมีส่วนประกอบอื่น ๆ หรือไม่ เช่น แบบทดสอบ หรือแบบบันทึกการประเมิน

1.2 สิ่งที่ครูและนักเรียนต้องเตรียม (ถ้ามี) จะเป็นการให้ครูหรือนักเรียนเตรียมตัวให้พร้อมล่วงหน้าก่อนเรียน

1.3 จุดประสงค์ในการใช้แบบฝึกทักษะ

1.4 ขั้นตอนในการใช้แบบฝึกทักษะ บอกเป็นข้อ ๆ ตามลำดับการใช้และอาจเขียนในรูปของแนวการสอนหรือแผนการสอนจะชัดเจนยิ่งขึ้น

1.5 เฉลยแบบฝึกทักษะในแต่ละชุด

2. แบบฝึกทักษะเป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อการให้ผู้เรียนฝึกทักษะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวรควรมีส่วนประกอบดังนี้

2.1 ชื่อชุดฝึกทักษะในแต่ละชุดย่อย

2.2 จุดประสงค์

2.3 คำสั่งหรือคำชี้แจง

2.4 ตัวอย่างชุดฝึกทักษะ

2.5 ภาพประกอบ

2.6 ข้อทดสอบก่อนหลัง

2.7 แบบประเมินบันทึกผลหลังการใช้

ถวัลย์ มาศจรัส (2550 : 21) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์

1.1 จุดประสงค์เด่นชัด

1.2 สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะตามสาระการเรียนรู้และกระบวนการของสาระการเรียนรู้

เรียนรู้

2. เนื้อหา

2.1. ถูกต้องตามเนื้อหา

2.2. ใช้ภาษาเหมาะสม

2.3. มีคำอธิบายและคำสั่งชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ

2.4. สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอดหลักสำคัญของสาระการเรียนรู้

2.5. เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.6. มีคำถามและกิจกรรมที่ทำท่าย ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของธรรมชาติวิชา

2.7. มีกลยุทธ์การนำเสนอและการตั้งคำถามที่ชัดเจน น่าสนใจปฏิบัติได้ สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

สฤณา เลิกนอก (2545 : 24-25) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี ไว้ดังนี้

1. ควรมีคำชี้แจงหรือตัวอย่างที่ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจและคำศัพท์ ควรใกล้เคียงกับที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
2. เนื้อหาควรเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วกับสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้ใหม่ และโครงสร้างหรือรูปแบบหลาย ๆ ลักษณะในเรื่องเดียวกัน ควรใช้คำถามในเนื้อหาที่กำลังเรียนอยู่ หรือที่เรียนแล้ว หรือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ตั้งจุดมุ่งหมายการฝึกทักษะแต่ละเรื่องให้ชัดเจนและฝึกเป็นเรื่อง ๆ ไป จัดเนื้อหาที่ฝึกให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และมีจำนวนพอเหมาะที่จะทำให้เกิดทักษะตามที่ต้องการ
4. แบบฝึกทักษะสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและลำดับขั้นการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาแบบฝึกทักษะควรมีรูปภาพ สีสวย ชูใจ กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ
5. สิ่งที่จะฝึกแต่ละครั้งควรเป็นบทฝึกทักษะสั้น ๆ ใช้เวลาน้อย เพราะความสนใจของนักเรียนระดับศึกษามีเพียง 15-20 นาที และแบบฝึกทักษะควรมีความยากง่ายพอเหมาะ
6. แบบฝึกทักษะที่ดีควรแนะนำวิธีสอนของครูและวิธีที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกความจำ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปใช้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง

วิลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวว่าแบบฝึกทักษะที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะกับระดับวัย หรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกคำถามทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกหัดที่ไม่ยาวเกินไปและไม่ยากเกินความเข้าใจ
8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึก
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจและเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ

14. สามารถศึกษาด้วยตนเอง

ทัชรัตน์ ทาเพชร (2546 : 25) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้ นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อแนะนำในการใช้
7. มีให้เลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกหัดที่ต้องการให้ผู้ทำศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกหัดนั้นควรมีหลาย

รูปแบบ และให้ความหมายแก่ผู้ฝึกทำด้วย

9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
10. ปลุกความสนใจและใช้หลักจิตวิทยา

สรุปได้ว่า ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี ควรเป็นแบบฝึกทักษะที่สั้น ๆ และเข้าใจง่ายมีหลากหลายรูปแบบ ไม่น่าเบื่อควรให้นักเรียนมีโอกาสฝึกมากพอ ที่สำคัญต้องกระตุ้นให้เด็กอยากฝึกและสิ่งที่ฝึกควรเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หลักการสร้างแบบฝึกทักษะเพื่อให้ได้แบบฝึกทักษะที่ดีนั้น จะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของผู้เรียนแต่ละวัย ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้ฝึก รูปแบบของกิจกรรม ความยากง่ายของเนื้อหา เน้นให้นักเรียนได้ประโยชน์จากการฝึก เนื้อหาที่ฝึกต้องเป็นสิ่งที่เคยได้เรียนมาแล้ว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งเสริมและมุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดความคิดที่กว้างขวางและหลากหลาย นักเรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้ และควรมีแผนการเรียนรู้ประกอบพร้อมทั้งคู่มือในการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอนด้วย

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

เนื่องจากการสร้างแบบฝึกทักษะต้องใช้หลักจิตวิทยาในการสร้าง ดังนั้น ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจึงมีมากมายดังที่มีผู้กล่าว ไว้ดังนี้

อวลีย์ มาศจรัส (2550 : 21) ได้สรุปแบบฝึกทักษะมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการให้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีสื่อสำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การคิด การวิเคราะห์และการเขียน
3. เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. พัฒนาความรู้ทักษะ และเจตคติด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

วิลเลียม สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียน ได้ดีที่สุดตาม

ความสามารถของตนเอง

4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนได้รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
7. กำเนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ทักษะของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น
8. แบบฝึกทักษะช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกฝนทันทีหลังจากเรียนเนื้อหา หรือฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียน ในการเรียนทักษะอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่ดีขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นการใช้เครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ต้องอาศัยการส่งเสริมและความดูแลเอาใจใส่ จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
4. แบบฝึกทักษะจะช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำ ๆ หลายครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการ
5. แบบฝึกทักษะที่เป็นเครื่องมือวัดผลทางการเรียน หลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกทักษะที่จัดทำเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป
7. การให้เด็กทำแบบฝึกทักษะ ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นได้ทันที่

8. แบบฝึกทักษะที่จัดทำขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกทักษะที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่ต้องเตรียมแบบฝึกทักษะอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาออกแบบฝึกทักษะจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

ศุคนธ์ สินทรพานนท์ (2552 : 88-89) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เด็กแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน การให้ผู้เรียนได้จัดทำชุดการฝึกเหมาะสมกับความสามารถแต่ละคน ใช้เวลาที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะการเรียนรู้ของแต่ละคน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยซ่อมเสริมผู้เรียน ที่เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่คงทน เนื่องจากสามารถให้ผู้เรียนได้ฝึกทันทีหลังจากจบบทเรียนนั้น ๆ หรือให้มีการฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อความแม่นยำในเรื่องที่ต้องฝึกหรือเน้นย้ำให้นักเรียนฝึกเพิ่มเติมเฉพาะในเรื่องที่ผิด

3. เป็นเครื่องมือในการวัดผลหลังจากที่ผู้เรียนเรียนจบบทเรียนในแต่ละครั้ง ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเองได้ เมื่อไม่เข้าใจและทำผิดในเรื่องใด ๆ ผู้เรียนก็สามารถซ่อมเสริมตนเองได้

4. เป็นสื่อช่วยเสริมบทเรียน หนังสือเรียนหรือคำสอนของครูผู้สอน

5. ชุดการฝึกรายบุคคลผู้เรียนสามารถนำไปฝึกเมื่อไรก็ได้ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกได้ตามความต้องการของตน โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นหรือเร้าใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. ลดภาระการสอนของครู ไม่ต้องฝึกทบทวนความรู้ให้แก่ผู้เรียนตลอดเวลา ไม่ต้องตรวจงานด้วยตนเองทุกครั้ง นอกจากกรณีที่ชุดฝึกนั้นเป็นชุดฝึกทักษะการคิดที่ไม่มีเฉลยตายตัว หรือมีแนวเฉลยที่หลากหลาย

7. เป็นการฝึกความรับผิดชอบของผู้เรียน การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำชุดการฝึกตามลำพัง โดยมีภาระให้ทำตามที่มอบหมาย จัดได้ว่าเป็นการสร้างประสบการณ์การทำงานให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

8. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ การที่ผู้เรียนได้ทำชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลายจะทำให้ผู้เรียนสนุกและเพลิดเพลิน เป็นการท้าทายให้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์ในการที่จะช่วยให้ผู้สอนและนักเรียนในการที่จะเพิ่มพูนทักษะการเรียนการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้เกิดความชำนาญในเนื้อหาวิชา ช่วยในการสอนซ่อมเสริมนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และนอกจากนี้แบบฝึกยังใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลทางการเรียนได้

ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ

การสร้างแบบฝึกทักษะเป็นสิ่งสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านภาษา นอกจากจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญแล้ว ยังช่วยให้สามารถจำบทเรียนนั้นได้นาน แบบฝึกทักษะที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน ดังที่มีผู้รู้ได้กล่าวถึง หลักการสร้างและขั้นตอนในการสร้างไว้หลายประการ ดังนี้

ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 25-26) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกทักษะควรมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้วครูผู้สอนย่อมทราบดีว่าบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ รวบรวมปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์
2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกทักษะให้ชัดเจนเพื่อตอบคำถามว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไร ต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร
3. วิเคราะห์คำที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยคำและความหมายอย่างไร คำใดที่มักจะมีปัญหาในการอ่านและเขียนรวบรวมคำนั้นเอาไว้
4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาในการอ่านของนักเรียนในแต่ละชั้นว่าเด็กแต่ละวัยมีความต้องการในเรื่องอะไร ประกอบด้วย
 - 4.1 ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
 - 4.2 การฝึกหัด คือ การเรียนซ้ำ ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ
 - 4.3 กฎแห่งผล คือ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลของการทำงานของคนด้วยการเฉลยคำตอบ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขสร้างความพอใจให้กับผู้เรียน
 - 4.4 การจัดแบบฝึกทักษะ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงลำดับจากง่าย และสั้นไปหายาก และยาวขึ้นควรมีภาพประกอบและมีหลายรูปแบบ เป็นต้น
5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกทักษะว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง มีความยาวเพียงไรจะนำเสนอโดยใช้ภาพประกอบหรือไม่
6. ลงมือเขียนทักษะแต่ละชุด

7. นำแบบฝึกทักษะนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงเที่ยงตามเนื้อหาเพื่อรวบรวมข้อมูล นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

8. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึกทักษะเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้ ดังนั้น สรุปได้ว่าขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะมี ดังนี้

8.1 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาสภาพปัญหา

8.2 ตั้งวัตถุประสงค์

8.3 กำหนดวิธีการนำแบบฝึกทักษะไปใช้

8.4 สร้างแบบทดสอบ

8.5 สร้างบัตรอ้างอิงอธิบายคำตอบ

8.6 บันทึกตามด้วยผลการเรียนรู้

8.7 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบในบทเรียน

8.8 ปรับปรุงแก้ไข แล้วรวบรวมทำเป็นแบบฝึกทักษะที่มีคุณภาพตามรูปแบบหากผ่านกระบวนการที่กล่าวมาแล้วนั้นถือได้ว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 14) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น

1.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำการเรียนการสอน

1.2 ปัญหาการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้

1.3 ผลการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ศึกษารายละเอียดในหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์และพฤติกรรม

3. พิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาจากข้อที่ 1 โดยการสร้างแบบฝึกทักษะและเลือกเนื้อหาในส่วนที่จะสร้างแบบฝึกทักษะนั้นว่าจะทำเรื่องใดบ้าง กำหนดเป็นโครงเรื่องไว้

4. ศึกษารูปแบบของการสร้างแบบฝึกทักษะจากเอกสาร

5. ลงมือสร้างแบบฝึกทักษะในแต่ละชุด พร้อมข้อทดสอบก่อนเรียนและหลังให้

6. ลงมือสร้างแบบฝึกหัดในแต่ละชุด พร้อมข้อทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

7. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

8. นำไปทดลองใช้ บันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

9. ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

10. นำไปใช้ไปจริงและเผยแพร่ต่อไป

กฤษยา แสงเดช (2545 : 14-15) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ศึกษาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึก
3. พิจารณาวัดจุดประสงค์รูปแบบขั้นตอนการใช้ชุดฝึกทักษะ
4. สร้างแบบทดสอบ
5. สร้างแบบฝึกเพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อย
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการสอน หรือผลการเรียน
8. นำชุดแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้ เพื่อหาจุดบกพร่องและหาคุณภาพ
9. ปรับปรุงแก้ไข
10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำสั่งแจ้งคู่มือการใช้

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะ ต้องมีจุดหมายที่ชัดเจน เนื้อหาและเวลาต้องเหมาะสม กับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล ความยากง่าย เนื้อหาสั้นยาวของแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความก้าวหน้าให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ชัดเจน กว้างขวางทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้มากยิ่งขึ้น

เกมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

การสอนในระดับปฐมวัยนั้น ไม่มีสอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ซึ่งกิจกรรมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

ความหมายของเกมการศึกษา

มีผู้กล่าวถึงความหมายของเกมการศึกษา ไว้ดังนี้

จิตรลดา เอมเบน (2546 : 44) เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีเกณฑ์ กติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะเกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-6 เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ และต่อตามแบบ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 2-3) กล่าวว่าเกมการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดีโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นให้ผู้เรียนลงเรียนลงเล่นด้วยตนเองภสยได้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาในรูปแบบของการแพ้ชนะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้ด้วย

ดอบสัน (Dobson. 1974 : 21) กล่าวว่า เกม หมายถึง กิจกรรมที่สนุกสนาน มีกฎเกณฑ์ กติกา กิจกรรมที่เล่นมีทั้งเกมเจียบ และเกมการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้ความว่องไว เกมต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับทักษะความว่องไวและความแข็งแรง การเล่นเกมมีทั้งที่เล่นคนเดียว เล่นสองคน หรือเล่นเป็นกลุ่ม บางเกมก็ผ่อนคลายความตึงเครียด และให้มีความสุขสนุกสนาน บางเกมก็กระตุ้นการทำงานของร่างกายและสมอง บางเกมก็ฝึกทักษะบางส่วนของร่างกายและจิตใจเป็นพิเศษ

สรุปได้ว่า เกมการศึกษา เป็นสื่อที่ใช้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีกฎกติกาที่เข้าใจง่าย สามารถเล่นคนเดียวและเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งเกมการศึกษาช่วยฝึกทักษะในหลายด้านและยังสามารถช่วยให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักสังเกต และเกิดความคิดรวบยอดขณะเล่น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของเกมการศึกษา

มีผู้กล่าวถึงจุดหมายของเกมการศึกษา ไว้ดังนี้

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 145) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการจัดเกมการศึกษาไว้

1. ฝึกฝนและพัฒนาความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัส เพื่อให้เกิดการรับรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้
2. พัฒนาการคิดหาเหตุผล
3. ฝึกการสังเกตและตัดสินใจ
4. ฝึกการแก้ปัญหาและตัดสินใจ
5. ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้
6. ฝึกการจำแนกเกี่ยวกับสี รูปทรง รูปร่าง ขนาด ปริมาณ จำนวน เสียง
7. ฝึกทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และภาษา
8. ฝึกการคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ทิตานา แชมมณี (2543 : 81-85) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้เกมในการสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อฝึกทักษะที่ต้องการและเทคนิคการเล่น
2. เพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระจากเกม
3. เพื่อเรียนรู้ความเป็นจริงของสถานการณ์ต่าง ๆ
4. เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจของผู้เรียน
5. เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎ กติกา และการอยู่ร่วมกับคนอื่น
6. เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด
7. เพื่อให้ผู้เรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ

วิก (Weed. 1975 : 303-304 ; อ้างใน สุกัญญา ศรีณะพรหม. 2541 : 28) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการใช้เกมเพื่อสอนภาษา ไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่จะพัฒนาทางด้านร่างกาย ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดเสริมสร้างให้มีการตื่นตัว และมีบรรยากาศที่แตกต่างไปจากการฝึกภาษาตามปกติ เช่น เกม "Simon Says"
2. เป็นการสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานจะช่วยให้ให้นักเรียนสนใจบทเรียนภาษาอังกฤษและเกมที่ใช้ในห้องเรียน นักเรียนอาจนำไปเล่นนอกห้องเรียนได้อีกด้วย
3. เป็นวิธีหนึ่งในการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ นักเรียนจะได้ฝึกภาษาที่ใช้จริงในสังคม

สรุปได้ว่า การใช้เกมประกอบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อ เน้นปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้เกมประกอบการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทย และเป็นการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตามอีกด้วย

ประเภทของเกมการศึกษา

มีผู้กล่าวถึงประเภทของเกมการศึกษา ไว้ดังนี้

สุภาภรณ์ ทองใบ (2538 : 7-121) ได้แบ่งประเภทของเกมไว้ดังนี้

1. เกมฝึกทักษะการออกเสียงและพูด
2. เกมฝึกการสะกดคำ
3. เกมฝึกทักษะการอ่านและการเขียน

สมพร วราวิทย์ศรี (2539 : 19) แบ่งเกมออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. Passive Games หมายถึง เกมที่ผู้เล่นไม่ต้องเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนไหวส่วนหนึ่งของร่างกายมากนัก และเป็นเกมที่เล่นแล้วผู้เล่นไม่ต้องเสียงดัง
2. Active Games หมายถึง เกมที่ผู้เล่นใช้การเคลื่อนไหวของร่างกายมากกว่า ผู้เล่นอาจจะต้องเคลื่อนไหวไปรอบ ๆ ห้อง บางครั้งอาจต้องออกเสียง หรือส่งเสียงดังมาก

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 78-79) ระบุถึงกิจกรรมเกมการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เกมจับคู่ ได้แก่ จับคู่รูปร่างที่เหมือน จับคู่ภาพเงา จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก จับคู่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ใช้คู่กัน จับคู่ภาพส่วนเติมกับส่วนย่อย จับคู่ภาพกับโครงร่าง จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป จับคู่ภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน จับคู่ภาพที่ซ่อนกัน จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม จับคู่ภาพที่สมมาตรกัน จับคู่แบบอุปมาอุปไม และจับคู่แบบอนุกรม

2. เกมภาพตัดต่อ ได้แก่ ภาพที่ตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ผลไม้ ผัก ฯลฯ

3. เกมจัดหมวดหมู่ ได้แก่ ภาพสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาจัดเป็นพวก ๆ ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต

4. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน) ได้แก่ โดมิโนภาพเหมือน โดมิโนภาพสัมพันธ์

5. เกมเรียงลำดับ ได้แก่ เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง เรียงลำดับขนาด

6. เกมศึกษารายละเอียดภาพ (ลวดโต)

7. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

8. เกมพื้นฐานการบวก

กาสเซอร์ และ วอลด์แมน (Gasser & Waldman, 1979 : 54) ได้แบ่งเกมที่ใช้ฝึกภาษาออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. เกมฝึกไวยากรณ์
2. เกมฝึกการฟังเข้าใจ
3. เกมฝึกคำศัพท์
4. เกมฝึกทักษะการสื่อสาร

สรุปได้ว่า เกมแบ่งได้หลายประเภท หลายลักษณะ มีการเล่นเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ผ่อนคลายและเกิดความสนุกสนานในการเรียน ดังนั้นการเลือกเกมจึงขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

วิธีสอนโดยใช้เกมการศึกษา

ทิสนา แชมมณี (2543 : 81-85) กล่าวถึงวิธีสอนโดยใช้เกม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและทำทหายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

ขั้นตอนสำคัญของการสอน

1. ผู้สอนนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่น
2. ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา
3. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่นและวิธีการเล่นหรือพฤติกรรมการเล่น

ของผู้เรียน

วิธีสอนโดยใช้เกมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1. การเลือกและการนำเสนอเกม

เกมที่นำมาใช้ในการสอนส่วนใหญ่จะเป็นเกมที่เรียกว่า “ เกมการศึกษา ” คือเป็นเกมที่มีวัตถุประสงค์ มุ่งให้ผู้เล่นเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มิใช่เพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญมาใช้ในการสอน โดยนำมาเพิ่มขั้นตอนสำคัญคือการวิเคราะห์อภิปรายเพื่อการเรียนรู้ได้เลือกเกมเพื่อนำมาใช้สอนทำได้หลายวิธี ผู้สอนอาจเป็นผู้สร้างเกมขึ้นให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการสอนของคนก็ได้ หรืออาจนำเกมที่มีผู้สร้างขึ้นแล้วมาปรับคัดแปลงให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ตรงกับความต้องการของตน แล้วนำไปใช้สอนเลขก็ได้ หากผู้สอนต้องการสร้างเกมขึ้นใช้เอง ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสร้างและจะต้องทดลองใช้เกมที่สร้างหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งแน่ใจว่าสามารถใช้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ หากเป็นการคัดแปลง ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเกมนั้นให้เข้าใจ แล้วจึงคัดแปลงและทดลองใช้ก่อนเช่นกัน สำหรับการนำเกมการศึกษามาใช้เลขนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเกมนั้นให้เข้าใจและลอง เล่นเกมนั้นก่อน เพื่อจะได้เห็นประเด็นและข้อขัดข้องต่าง ๆ

2. การชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่น

เกมแต่ละเกมมีวิธีการเล่นและกติกาการเล่นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากน้อยแตกต่างกัน แต่ถ้าเกมนั้นมีความซับซ้อนมาก ผู้สอนควรจัดลำดับขั้นตอนและให้รายละเอียดที่ชัดเจน โดยอาจต้องใช้สื่อเข้าช่วย และอาจให้ผู้เรียนซ้อมเล่นก่อนการเล่นจริง

3. การเล่นเกม

ก่อนการเล่น ผู้สอนควรจัดสถานที่ของการเล่นให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการเล่น อาจจะทำให้การเล่นเป็นไปอย่างติดขัด และเสียเวลา เสียอารมณ์ของผู้เล่นด้วย การเล่นเกมควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และในบางกรณีต้องควบคุมเวลาในการเล่นด้วย ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นเกม ผู้สอนควรติดตามสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และควรบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ เพื่อนำไปใช้ใน

4. การอภิปรายหลังการเล่น

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่สำคัญมาก หากขาดขั้นตอนนี้ การเล่นเกมก็คงไม่ใช่วิธีสอน เป็นเพียงการเล่นเกมธรรมดา ๆ จุดเน้นของเกมอยู่ที่การเรียนรู้ทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะเอาชนะอุปสรรค เพื่อจะไปให้ถึงเป้าหมาย ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจว่า จุดเน้นของการใช้เกมในการสอนนั้น ก็เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ การอภิปราย จึงควรมุ่งประเด็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน ถ้าการใช้เกมนั้นมุ่งเพียงเป็นเครื่องมือฝึกทักษะให้ผู้เรียน การอภิปรายก็ควรมุ่งไปที่ทักษะ นั้น ๆ แต่ถ้ามุ่งเนื้อหาสาระจากเกม ก็ควรอภิปรายในประเด็นที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระอะไร จากเกมบ้าง รู้ได้อย่างไร ด้วยวิธีใด มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างไร ถ้ามุ่งการเรียนรู้ ความเป็นจริงของสถานการณ์ ก็ควรอภิปรายในประเด็นที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริงอะไรบ้าง การเรียนรู้ นั้น ได้มาจากไหน และอย่างไร ผู้เรียนได้ตัดสินใจอะไรบ้าง ทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้น

ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอน โดยใช้เกมการศึกษา

ข้อดีของวิธีสอน โดยใช้เกม

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเองทำให้การเรียนรู้มีความหมายและอยู่คงทน

2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากการเล่น

3. เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนไม่เหนื่อยแรงมากขณะสอนและผู้เรียนชอบ

ข้อจำกัดของวิธีสอน โดยใช้เกม

1. เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก

2. เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยการเตรียมการมาก

3. เป็นวิธีสอนที่มีค่าใช้จ่าย

จะเห็นได้ว่าเกมการศึกษามีหลายประเภท สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเกมจับคู่ต่าง ๆ เกมจัดหมวดหมู่ และเกมวางภาพต่อปลาย มาเป็นสื่อในการประกอบการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทย โดยการใช้เกมการศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3

การเตรียมความพร้อมด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียน เพราะการอ่านจะทำให้ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน จินตนาการ การแก้ปัญหา และการนำไปใช้ จากความคิดที่ว่าผลการเรียนของนักเรียนเป็นเรื่องสะท้อนการสอนของครู ถ้าครูเองยังไม่เข้าใจว่าการอ่านคืออะไร กระบวนการ

สอนของครูก็ย่อมจะสับสน ไม่สามารถดำเนินการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ การให้คำนิยามของการอ่านจะเป็นความคิดเห็นส่วนตัว ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามการศึกษาและงานวิจัยที่เพิ่มขึ้น แต่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการอ่าน ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการสอนต่อไป มีนักศึกษานักภาษาศาสตร์ และนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้คำอธิบายไว้แตกต่างกัน และคำอธิบายเหล่านั้นก็เปลี่ยนแปลง พัฒนาการตามการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่มีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ความหมายของการอ่าน

สมุทฺร เซ็นเซวานิช (2542 : 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การสื่อความหมายเป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนพูด ผู้อ่านแสดงกิริยาโต้ตอบ และอาจจะตอบโต้กับผู้อื่นด้วยการสื่อความหมาย

กรมวิชาการ (2544 : 7) ได้ให้ความหมาย การอ่านว่า เป็นการแปลความหมายของอักษร ออกเป็นความรู้ ความคิดและเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน ตรงกันกับเรื่องราวที่ผู้เขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิดหรือสาระจากเรื่องที่อ่าน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

มิ่งขวัญธรรม ฉ่ำชื่นเมือง (2544 : 5) ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้ การอ่าน หมายถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้คนกับข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ การอ่านมักจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การจำได้ ความรู้ของผู้อ่านเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของอักขระกระบวนการนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนการอ่านจริงๆ จะเริ่มต้น
2. การซึมซับ ประสานกับความรับรู้ทางสติปัญญา กระบวนการทางกายภาพเมื่อแสงสว่างสะท้อนจากตัวหนังสือเข้าสู่การรับรู้ด้วยสายตาผ่านไปอังสมอง
3. นูรณาการภายใน ความเข้าใจพื้นฐาน และหมายถึงการเชื่อมต่อกับส่วนต่างๆ ที่เหมาะสม
4. นูรณาการภายนอก รวมไปถึงการวิเคราะห์ การวิจารณ์

วัฒนา บาลโพธิ์ (2544 : 1) ได้กล่าวว่า การอ่าน ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ไม่ใช่กิจกรรมที่ผู้อ่านทราบความหมายของคำศัพท์ขึ้นอยู่กับบริบทด้วยเช่นกัน และการอ่านก็ยังเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ดังนั้น การทราบความหมายของการอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับพฤติกรรมการอ่านให้ถูกต้อง

สุชาติ สุ่มมาตย์ (2547 : 31) กล่าวว่า iva การอ่าน หมายถึง ความสามารถรับรู้และการเข้าใจความหมายของถ้อยคำที่เป็นองค์ประกอบทางภาษา ซึ่งรวมกันเป็นสิ่งที่มีความหมาย เพื่อสามารถสื่อความของผู้เขียนและเข้าใจข้อมูลนั้นตามที่ผู้เขียนต้องการ

วิลลิกซ์ ลาจันทิก (2548 : 20) ได้สรุปว่า การอ่าน คือ กระบวนการในการแปลความหมายจากภาพ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ตัวอักษร หรือเรื่องราวโดยใช้การรวบรวมและตีความหมายจากการอ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ

อุมาภรณ์ ทองเสมอ (2548 : 23) การอ่าน เป็นกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยอาศัยตัวอักษรเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ซึ่งผู้อ่านต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์และความรู้เดิม เพื่อช่วยในการแปลความหมายให้ชัดเจนขึ้น แลหากสิ่งที่อ่านเป็นสิ่งที่ไม่เคยพบมาก่อน ผู้อ่านต้องอาศัยการคาดเดาจากภาษาที่อ่าน โดยการบูรณาการทักษะหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน เช่น การมองเห็น การจำแนกความแตกต่าง การวิเคราะห์คำ เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนเขียน และต้องการสื่อความหมาย ตลอดจนต้องรู้วิธีการเขียนและความคิดของผู้เขียนหรือโครงสร้างของข้อเขียนนั้น ๆ ในขณะเดียวกัน ผู้อ่านจะต้องพยายามทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง พร้อมทั้งสรุปความของเรื่องได้

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2551 : 140) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การบวนการค้นหา รับรู้ใจความหมายของสิ่งที่อ่าน โดยผ่านกระบวนการรับใจความความสำคัญ และตีความ เพื่อเพิ่มพูน ประสบการณ์ และพัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการของการสื่อความหมาย จากสื่อเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสามารถ จับใจความ ตีความ โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิม ประมวลความคิด พิจารณาอย่างมีเหตุผลสามารถสื่อสารหลังจากการอ่าน โดยผู้อ่านไม่จำเป็นต้องเข้าใจข้อความทั้งหมดที่มีอยู่ในเรื่อง ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจหรือค้นความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งผู้อ่านสามารถนำประสบการณ์และความคิดที่ได้จากการอ่านนั้น ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

องค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่าน

การที่ผู้อ่านจะได้มีความรู้ความสามารถในการอ่าน จำเป็นต้องมีความสามารถต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

แฮริส และสมิธ (Harris & Smith. 1980 : 210) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เดิม สรุปได้ดังนี้

1. ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ถ้าผู้อ่านมีประสบการณ์เดิมในเรื่องที่อ่าน ก็สามารที่จะทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้นและรวดเร็ว ประสบการณ์เดิมยังช่วยให้นักเรียนมีความสนใจได้ด้วย

2. ความสามารถทางภาษาในการทำความเข้าใจทางความหมายของคำใหม่ๆ ในบริบทเข้าใจโครงสร้างของประโยค และความเข้าใจเครื่องหมายต่าง ๆ ที่อยู่ในบทอ่าน

3. ความสามารถในการคิด

4. เจตคติที่ดีต่อสิ่งที่อ่าน หมายความว่า ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านก็จะทำให้มีความเข้าใจในการอ่านได้ดีขึ้น

5. จุดประสงค์ในการอ่านนั้น เมื่อผู้อ่านรู้ถึงจุดประสงค์ในการอ่านก็จะทำความเข้าใจในบทอ่านได้ง่ายขึ้น

ฟลัด และแลมปี (Flood & Lapp. 1990 : 490) ชี้แจงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าความเข้าใจในการอ่านมีผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรสำคัญ 4 กลุ่ม คือ

1. ตัวแปรในด้านการอ่าน ได้แก่ อายุ ความสามารถ ความรู้สึก และแรงจูงใจ

2. ตัวแปรในด้านบทอ่าน ได้แก่ อรรถลักษณะชนิดของบทอ่าน ส่วนสำคัญของบทอ่าน การพิจารณาบทอ่าน

3. ตัวแปรทางด้านบริบททางการศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อม งานกลุ่มสังคม จุดประสงค์

4. ตัวแปรทางด้านตัวครู ได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์ เจตคติ และแนวการสอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการอ่าน คือ ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เจตคติที่ดีต่อสิ่งที่อ่าน จุดประสงค์ในการอ่าน ความสามารถทางภาษา ความสามารถในการคิดรวมทั้งแนวการสอนของครูอีกด้วย

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เล็กจนโต เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพ และการศึกษา ในโลกปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร มีสื่อต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ใหม่ ๆ แนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะต้องติดตามให้ทันเหตุการณ์ การอ่านทำให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้จักรักษาสิทธิของตน ปรับปรุงคุณภาพชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ และคุณธรรม มีนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ได้อธิบายความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

ไพววรรณ อินทนิล (2546 : 7-9) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน
2. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้
3. การอ่านเป็นสื่อสำคัญในการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคม
4. การอ่านช่วยผ่อนคลายความเครียด

การอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจ และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ช่วยพัฒนาสติปัญญาและเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การอ่านทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ข่าวสารได้มากขึ้น อีกทั้งการอ่านยังเป็นประโยชน์ต่อผู้คนและโลกในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การอ่านสามารถลดความเครียดของคนในยุคปัจจุบันได้อีกด้วย ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กตั้งแต่เริ่ม เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการอ่านต่อไป

เพื่อจาง สุริยกานต์ (2554 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ไว้ว่า การอ่านเป็นลักษณะที่สำคัญและมีคุณค่า ทำให้บุคคลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และดำเนินชีวิต เป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิชาต่าง ๆ เพื่อแสดงความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการอ่านยังทำให้เกิดพัฒนาการไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ พฤติกรรม ประสิทธิภาพและการดำเนินชีวิต ศิลธรรม จริยธรรม ค่านิยม ช่วยปรับปรุงชีวิตให้สมบูรณ์ได้เรียนรู้โดยไม่สิ้นสุด เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ฟินอคเซียโร และคริสโตเฟอร์ บรัมฟิท (Finocchiaro & Brumfit. 1983 : 41-44) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ความรู้ที่ได้อ่านเป็นความรู้ที่ได้มาจากการลงทุนที่น้อยที่สุด แต่เป็นความรู้ที่ได้ขยายไปสู่กว้างที่สุด โดยเฉพาะปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างมาก การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้นักศึกษาทันท่วงทีต่อเหตุการณ์และความเจริญก้าวหน้าของโลก

สนิท ทัตโยภาส (2545 : 93-94) ได้กล่าวว่า การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรู้ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง จะทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 ข : 6) ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหา สารความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่นการฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

3. หนังสือเก็บไว้ได้นานกว่าอย่างอื่น
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองขณะอ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้สมองดี มีสมาธิกว่าอย่างอื่น
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง
7. หนังสือมีหลายรูปแบบและราคาถูกลงกว่าสื่ออย่างอื่น
8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองในขณะที่อ่าน
9. ผู้อ่านจะรู้สึกมีความสุข

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2546 : 46) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน

ไว้ว่า

1. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ
2. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาตนเองและพัฒนางาน
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นต่อไป
4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่าน เมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้าก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญา เป็นคนฉลาดรอบรู้ได้
5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด
6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
7. การอ่านเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์และสังคม
8. การอ่านเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสาร และการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

ปานวรี ขงยุทธวิชัย (2548 : 34) เขียนถึงความสำคัญของการอ่านว่า จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการคิด เขียน วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

สำลี รักษุทธิ์ (2550 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านทำให้เกิดความรู้ เกิดองค์ความรู้ มีความเข้าใจในสรรพสิ่งมากขึ้น
2. การอ่านทำให้ได้ข้อคิด คติจากเรื่องซึ่งจะทำให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์ได้
3. การอ่านทำให้คนมองโลกในแง่ดี เข้าใจโลกมากขึ้น
4. การอ่านทำให้เข้าใจคน ธรรมชาติของคน เข้าใจธรรมชาติและสิ่งรอบข้างมากขึ้น
5. การอ่านทำให้คนเป็นมนุษย์ ทำให้มนุษย์เป็นเทวดา (ตามแนวคิดของพุทธ)
6. การอ่านช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง
7. การอ่านช่วยให้เกิดคลังคำ สามารถนำคำไปสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา

และหนังสือได้ดี

8. การอ่านช่วยให้คนบรรลุสิ่งที่ต้องการ ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา
9. การอ่านทำให้เกิดแนวคิดใหม่
10. การอ่านทำให้คนหลุดพ้นจากความโง่เขลา หรือบรรลุถึงสูงสุดที่ปรารถนาได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 39) ได้ระบุถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

การอ่านเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนา การตีความระหว่างการอ่านผู้อ่าน จะต้องรู้หัวข้อเรื่อง รู้จุดประสงค์ของการอ่าน มีความรู้ทางภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในหนังสือ ที่อ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นประสบการณ์ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน กระบวนการอ่านมี ดังนี้

1. การเตรียมการอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านชื่อเรื่อง หัวข้อย่อจากสารบัญเรื่อง อ่านคำนำ ให้ทราบจุดมุ่งหมายของหนังสือ จุดประสงค์ของการอ่านจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรืออ่านเพื่อหาความรู้ วางแผนการอ่านโดยอ่านหนังสือตอนใดตอนหนึ่งว่าความยากง่ายอย่างไร หนังสือมีความยากมากน้อยเพียงใด รูปแบบของหนังสือเป็นอย่างไร เหมาะกับผู้อ่านประเภทใด เคารพความว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เตรียมสมุด ดินสอ สำหรับจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่ สำคัญขณะอ่าน
2. การอ่าน ผู้อ่านจะอ่านหนังสือให้ตลอดเล่มหรือเฉพาะตอนที่ต้องการอ่าน ขณะอ่านผู้อ่านจะใช้ความรู้จากการอ่านคำ ความหมายของคำมาใช้ในการอ่าน รวมทั้งการรู้จักแบ่งวรรคตอนด้วย การอ่านเร็วจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดีกว่าผู้อ่านช้า ซึ่งจะสะกดคำอ่าน หรืออ่านย้อนไปย้อนมา ผู้อ่านจะใช้บริบทหรือคำแวดล้อมช่วยในการตีความหมายของคำเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน
3. การแสดงความคิดเห็น ผู้อ่านจะจดบันทึกข้อความที่มีความสำคัญ หรือเขียนแสดงความคิดเห็น ตีความข้อความที่อ่าน อ่านซ้ำในตอนที่ไมเข้าใจเพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

ขยายความคิดจากการอ่าน จับคู่กับเพื่อนสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตจากเรื่อง
ที่อ่าน ถ้าเป็นการอ่านบทกลอนจะต้องอ่านทำนองเสนาะดัง ๆ เพื่อฟังเสียงการอ่านและ
เกิดจินตนาการ

4. การอ่านสำรวจ ผู้อ่านจะอ่านซ้ำโดยเลือกอ่านตอนใดตอนหนึ่ง ตรวจสอบคำและ
ภาษาที่ใช้ สำรวจโครงเรื่องของหนังสือเปรียบเทียบกับหนังสือที่อ่านกับหนังสือที่เคยอ่าน สำรวจและ
เชื่อมโยงเหตุการณ์ในเรื่องและการลำดับเรื่อง และสำรวจคำสำคัญที่ใช้ในหนังสือ

5. การขยายความคิด ผู้อ่านจะสะท้อนความเข้าใจในการอ่าน บันทึกข้อคิดเห็น
คุณค่าของเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องราวในเรื่องกับชีวิตจริง ความรู้สึกจากการอ่าน จัดทำโครงการ
หลักการอ่าน เช่น วาดภาพ เขียนบทละคร เขียนบันทึกรายงานการอ่าน อ่านเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้เขียน
คนเดียวกันแต่ง อ่านเรื่องเพิ่มเติม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ความรู้ที่ชัดเจนและ
กว้างขวางขึ้น

สรุปได้ว่า จากความสำคัญของการอ่านที่กล่าวมา การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ
การดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคข้อมูลข่าวสาร ได้ความรู้ เพลิดเพลิน เกิดความคิดเห็นของตัวเอง
มีโลกทัศน์กว้างไกล เป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด เป็นทักษะที่แสวงหาความรู้
เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ ทันต่อโลกและการเปลี่ยนแปลง บุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่าง
แท้จริง ย่อมสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี
สิ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน รักการอ่านมากขึ้น และยิ่งฝึกการใช้เวลาว่างให้
เป็นประโยชน์ ดังนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะที่ควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับบุคคล
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านนอกจากจะเป็นทักษะสำคัญของการแสวงหาความรู้ การอ่านที่มีประสิทธิภาพยัง
ต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน เพราะการอ่านของแต่ละบุคคลนั้น ย่อมมีจุดมุ่งหมายของ
การอ่านที่แตกต่างกัน ได้มีนักศึกษา ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

นพดล จันทรเพ็ญ (2542 : 74-75) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นการอ่านเพื่อให้ได้ความรู้ในเรื่องที่ศึกษา เพื่อให้
เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวเนื้อหานั้น โดยผู้อ่านอาจจะต้องศึกษาหาความรู้โดยละเอียด
หรือโดยย่อก็ได้ การอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้นี้ มักใช้ในการอ่านตำราทางวิชาการ หรืออ่าน
งานเขียน โดยเฉพาะเรื่องราวที่ต้องศึกษาเพื่อความเข้าใจ

2. อ่านเพื่อความบันเทิง เพลิดเพลิน ผู้อ่านมีความผ่อนคลายอารมณ์
ความเพลิดเพลิน ที่เกิดขึ้นจากการอ่าน อันได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดี นวนิยาย

หรือสารคดี ที่มีเนื้อหาถึงความเพลิดเพลิน เช่น สารคดีการท่องเที่ยว วรรณคดี และวารสาร นิยายสารที่ประกอบด้วยเรื่องราวในแนวสาระบันเทิงต่าง ๆ การอ่านเพื่อจุดมุ่งหมายนี้เป็นการอ่าน ที่มีมากในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

3. การอ่านเพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งหมายถึงการคิดค้นในเรื่องที่ตนสนใจ เป็นพิเศษ

4. อ่านเพื่อฝึกทักษะในการอ่านออกเสียง เป็นการฝึกฝนตนเองในการอ่านออกเสียง เพื่อให้ผู้ฟัง ฟังแล้วเกิดความรู้สึกรู้เข้าใจ หรือซาบซึ้งในอารมณ์ ทั้งนี้แล้วแต่ประเภทของงานเขียน ที่นำมาอ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 ข : 5-6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะของการอ่าน ดังนี้

1. ตอบสนองอารมณ์ที่ผู้อ่านพอใจ
2. ช่วยให้พบกับความต้องการในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านจะช่วยชดเชยอารมณ์ ที่ขาดหายไป และช่วยตอบสนองความต้องการในส่วนของอารมณ์ หรือความรู้สึกรู้สึกที่ต้องการ ติดตามเรื่องที่ได้รับฟังจากผู้อื่น

3. ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยแนวทางจากเรื่องที่อ่าน
4. ส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้นในการอ่านเรื่องอื่น ๆ เพิ่มขึ้น
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของสมอง
6. ช่วยให้มีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถใช้ประกอบการเรียนวิชาอื่น ๆ
7. รู้จักสถานที่ที่ไม่สามารถเดินทางไปเยือน แต่สามารถหาประสบการณ์ได้

จากการอ่าน

8. มีความคิดเป็นอิสระในการเลือกเรื่องที่จะอ่านมีความเฉลียวฉลาด โดยอาศัยความรู้ และแนวคิดจากการอ่าน ไปสนทนา ได้ตอบกับผู้อื่นได้

9. เป็นการใช้เวลาพักผ่อน
10. ช่วยให้เกิดความสนใจเรื่องใหม่ ๆ
11. ส่งเสริมการฝึกทักษะการอ่านจากขั้นพื้นฐาน ไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น
12. เป็นการฝึกให้มีระดับความคิดสูงขึ้น
13. เปิดเผยความลึกถึบในเรื่องราวบางอย่างที่ผู้อ่านยังไม่เคยรู้มาก่อน
14. ช่วยให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น
15. ช่วยให้มีความคิดแตกฉานมากขึ้น
16. ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีน้ำใจนักกีฬา

17. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเรื่อง

ส่วนตัว

18. ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมกับผู้เขียน

19. ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ด้วยความเชื่อมั่น

มากยิ่งขึ้น

สำลี รักสุทธี (2550 : 4) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ว่า มนุษย์อ่านหนังสือเพื่อสิ่งต่อไปนี้

1. อ่านเพื่อสนองความอยาก ความต้องการของคน
2. อ่านเพื่อค้นหาความรู้ คำตอบจากประเด็นปัญหา ความสงสัยของตนเอง
3. อ่านเพื่อการศึกษาเนื้อหาวิชาที่เรียน เป็นการอ่านตามหน้าที่ เช่น นักเรียน

อ่านหนังสือเรียน นักศึกษาอ่านตำรา เอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น

4. อ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ
5. อ่านเพื่อฆ่าเวลา
6. อ่านเพื่อยกค่าของตนเองหรือเพื่อแสดงศักยภาพของตนเอง
7. อ่านเพราะถูกบังคับอ่าน เช่น ถูกอ่านหนังสือเพราะพ่อแม่ให้อ่าน
8. อ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงอารมณ์
9. อ่านเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านทักษะการอ่านของตนเอง
10. อ่านเพื่อแสวงหาความหลุดพ้น เพื่อหาทางให้กับชีวิต เพื่อให้พบความสุข

จากการอ่าน

พนิตนันท์ บุญพามี (2542 : 11-12) ได้สรุปจุดมุ่งหมายในการอ่านมี 4 ประการ คือ อ่านเพื่อความรู้ ความรู้ที่ได้จากการอ่านมักปรากฏในหลายลักษณะ เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ การอ่านเพื่อความรู้นี้ เหมาะสำหรับผู้ที่มีความก้าวหน้าและเป็นการส่งเสริมผู้อ่านมีความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ การอ่านเพื่อความรู้ความสามารถแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

1. เพื่อหาคำตอบในเรื่องที่ต้องการ หรือเรื่องที่ยังมีข้อสงสัยและเป็นปัญหาข้องใจ
2. เพื่อศึกษาหาความรู้โดยละเอียดหรือโดยย่อ
3. เพื่อรับรู้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. เพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป และความรู้ในสาขา

วิชาชีพต่าง ๆ

5. เพื่อรวบรวมข้อมูลมาทำรายงาน หรือทำวิจัยเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

6. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด ความคิดของคนจะเจริญงอกงามได้ต้องอาศัย การกระตุ้นเตือนให้ใฝ่คิด การมองเห็นรอบด้าน ช่วยให้มีทรรศนะกว้างขวางขึ้น ช่วยให้การแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ดี มีข้อบกพร่องน้อยการอ่านเพื่อให้เข้าใจแนวคิดที่สำคัญ เป็นการจัดลำดับชั้นแนวคิดของผู้เขียน พร้อมทั้งพิจารณาเหตุผล และแรงจูงใจในการเขียนเรื่องนั้น ๆ ขึ้นมา ขณะเดียวกันก็เป็นชวนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้อ่านด้วย

7. อ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านเพื่อการพักผ่อนคลายความเครียดจากงานประจำ ในบางครั้งก็อ่านเพื่อฆ่าเวลาหรือใช้เวลาให้หมดไป มักเป็นจุดมุ่งหมายของการอ่านหนังสือประเภทร้อยกรอง นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน บทละคร ฯลฯ งานเขียนเหล่านี้มีคุณค่าต่อการพัฒนาความรู้สึก พัฒนาอารมณ์ ตลอดจนความสะเทือนใจในระดับต่าง

8. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ การอ่านช่วยพัฒนาความรู้ สติปัญญา ความคิดและทัศนคติได้ดี โดยเฉพาะการอ่านเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ผู้รักการอ่านจะเป็นคนทันสมัย มีความรู้กว้างขวาง น่าคบหาสมาคม เพราะมีความรู้ข่าวสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

อัมไพ เกียรติชัย (2544 : 2-3) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านเพื่อขยายขอบเขตความเข้าใจของตนเองในเรื่องที่เรียน
2. อ่านเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดใหม่ ๆ
3. อ่านเพื่อขยายประสบการณ์อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

สมพร แห่งพิพัฒน์ (2542 : 11-12) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. การอ่านเพื่อความรู้ การอ่านเพื่อให้ได้ความรู้ที่นั้นอาจจะแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ย่อย ออกเป็น 5 ประเด็น

- 1.1 การอ่านเพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ
- 1.2 การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ทั้งโดยละเอียดและโดยย่อ
- 1.3 การอ่านเพื่อรับรู้ข่าวสารข้อเท็จจริง
- 1.4 การอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

หรือเพื่อดำรงวิชาการ

1.5 การอ่านเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาทำรายงาน ทำวิจัย และเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการผู้สนใจ อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านหนังสือเพื่อความผ่อนคลายอารมณ์หลังงานประจำ ได้แก่การอ่านหนังสือประเภท เรื่องสั้น นิทาน นิยาย นวนิยาย บทละคร ทั้งระดับที่เป็นวรรณกรรมหรือวรรณคดี โดยมีจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อความรื่นรมย์เป็นสำคัญ

3. การอ่านเพื่อหาความคิดแปลกใหม่ ในกระบวนการอ่านที่สำคัญ ความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งแต่ความคิดยิ่งสำคัญกว่า โดยเฉพาะความคิดแปลกใหม่ ซึ่งจะเป็ชนวนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้อ่านด้วย

4. การอ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการอ่านเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิดและวิสัยทัศน์กว้างขวางขึ้น ผู้รักการอ่านจึงเป็นคนทันสมัย น่าคบ สามารถที่จะเข้าร่วมวงสนทนาได้กับทุกคนทุกชั้นวัย เพราะรับรู้ข่าวสารที่จะแลกเปลี่ยนด้วยกันได้ เนื้อหาข่าวสารบางประการในหนังสือจะทำให้ผู้อ่านนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพของตนได้ ดังนั้นการอ่านจึงสามารถช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี

สุปราณี พัดทอง (2545 : 48-49) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านได้ 4 ประการ

1. อ่านเพื่อการเขียน คือ หลังจากการอ่านแล้วผู้อ่านนำข้อมูลหรือแนวทางการคิดจากเรื่องที่อ่านนั้น มาเขียนแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือเขียนเชิงสร้างสรรค์ คัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสม และนำไปใช้เขียนหรืออ้างอิงอย่างถูกต้องและมีมารยาทด้วย
2. อ่านเพื่อหาคำตอบ ผู้อ่านรู้แหล่งค้นคว้าจากเอกสารประเภทต่าง ๆ ก็จะเป็นผู้รอบรู้และเพิ่มพูนความรู้อย่างไม่หยุดยั้ง
3. อ่านเพื่อปฏิบัติตาม เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในข้อความหรือหนังสือที่อ่าน
4. อ่านเพื่อสะสมความรู้ เมื่ออ่านตำราเรียนเล่มใดเล่มหนึ่ง หรือหนังสือหรือวัสดุการอ่านใด ๆ ก็ตาม ควรเก็บรวบรวมประเด็นสำคัญและน่าสนใจ โดยการบันทึกในบัตรข้อมูลเพื่อค้นคว้าในโอกาสต่อไป

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น การอ่านของแต่ละบุคคลมีจุดมุ่งหมายของการอ่านต่างกัน การเลือกหนังสืออ่านจึงต้องขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการอ่านจึงจะก่อประโยชน์จากการอ่านได้มาก

ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจภาษาเขียนซึ่งถือได้ว่า เป็นวัตถุประสงค์หลักของการอ่าน ถ้าไม่เกิดความเข้าใจ หมายความว่าไม่เกิดการอ่าน (Gunning, 1992 : 188) จากความหมายของการอ่าน ทำให้มีการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนอ่าน ดังต่อไปนี้

1. ทักษะคติ ปรีอแรงจูงใจในการอ่าน (Affective Aspects) ผู้อ่านจะอ่านหรือทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดีก็ต่อเมื่อมีความสนใจเนื้อหาได้ดีก็ต่อเมื่อมีความสนใจเนื้อหา หรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 2. ความสามารถในการใช้กลวิธีควบคุมการเรียนรู้ (Metacognitive Knowledge) คือ การตระหนักในการเลือกใช้กลวิธีการอ่านที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. ความรู้เรื่องข้อความต่อเนื่อง (Discourse Knowledge) คือความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของภาษา และการเรียบเรียงที่แตกต่างกันของงานเขียนแบบต่าง ๆ เช่น จดหมาย บทความ นิทาน ความรู้เหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านคาดเดาความหมายโดยรวมของเรื่องได้ แม้อ่านเพียงคำแรกของประโยค
 4. ความรู้เรื่องโครงสร้างทางภาษา (Syntactic Knowledge) คือความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ของคำ หรือประโยค ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านตีความ หรือเรียบเรียงความหมายของแต่ละคำ หรือประโยคได้อย่างถูกต้องและสัมพันธ์กัน
 5. ความรู้เรื่องความหมายของคำศัพท์ (Vocabulary Knowledge) หมายถึง การที่ผู้อ่านทราบถึงความหมายของศัพท์นั้น ๆ อยู่แล้ว หรืออาจเป็นการทราบความหมายโดยใช้บริบทของคำนั้นช่วยในการตีความ
 6. ความรู้ในการอ่านคำ (Decoding Knowledge) คือ ผู้อ่านจะต้องอ่านคำศัพท์ได้ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจก็ตาม แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ผู้อ่านจะต้องอ่านคำศัพท์ได้ถูกต้องทุกตัวจึงจะทราบความหมาย เพราะผู้อ่านสามารถใช้บริบทของคำช่วยในการตีความหมาย
 7. ความเป็นอัตโนมัติ (Automaticity) คือ การให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของการอ่านอย่างเป็นอัตโนมัติในขณะที่กำลังอ่าน
 8. ด้านความสามารถในการอ่านเขียน (Emergent Literacy Aspects) เมื่อการอ่านเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ดังนั้น หากผู้อ่านได้อ่านงานเขียนที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถก็จะช่วยส่งเสริมให้กระบวนการอ่านพัฒนาขึ้นได้ตามลำดับ
- เอสกี (Eskey, 1986 : 5-6) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเหมือนกับความเข้าใจในชนิดอื่น ๆ เนื่องจากความเข้าใจชนิดใด ๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจจึงเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เราไม่รู้หรือสารสนเทศใหม่เข้ากับสิ่งที่เรารู้แล้ว ดังนั้น ในการประเมินความสามารถของการอ่านของนักเรียนนั้น ประเมินได้จากความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน

เรเกอร์และเรเกอร์ (Raygor & Raygor. 1985 : 66) กล่าวว่า เมื่อผู้อ่านงานเขียน แสดงว่าผู้เขียนและผู้อ่านได้นำบางสิ่งบางอย่างเข้ามาในกระบวนการอ่านนั้น ผู้เขียนและผู้อ่านต่างมี ประสบการณ์เดิม ภาษา ทักษะในการเขียนหรือทักษะอ่านตลอดจนจุดประสงค์ในการอ่านเมื่อ องค์ประกอบเหล่านี้มารวมกันจะเกิดกระบวนการความเข้าใจขึ้นมาแทน

สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถของผู้อ่านที่สามารถจับใจความ สำคัญได้ ตีความเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือข้อคิดเห็นที่อ่านมาแล้ว สรุปลงความเห็นจากสิ่งที่อ่าน โดยประกอบด้วยความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูล ความสามารถในการจับใจความและ รายละเอียดของเรื่อง ความสามารถในการจับใจความและรายละเอียดของเรื่อง ความสามารถในการ เรียงลำดับเหตุการณ์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อความ ความสามารถในการแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

พัฒนาการด้านการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ ประเทศชาติต้องการผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดี และต้องการเด็กที่มีทักษะการเรียนรู้การอ่าน เพื่อความสำเร็จทางการเรียน แต่ ปัญหาที่พบ คือเด็กไม่รักการอ่านหนังสือ ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญคือขาดความเข้าใจในเรื่อง การเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนอ่านของเด็ก จะเห็นได้ว่าการอ่านของเด็กจะมี การพัฒนาตามลำดับ ดังนี้

กรมวิชาการ (2547 : 132) จัดขั้นตอนพัฒนาการทางการอ่านเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ (อายุ 3-4 ปี)

สนใจหนังสือ เป็นการสร้างความหมายจากหนังสือเป็นเรื่องอวัจจรรย ฟังคำที่อ่าน เป็นคำตระหนักในตัวหนังสือ ที่สิ่งแวดล้อมใช้ตัวหนังสือประกอบการเขียนภาพ ถือนั่งหนังสือหัว กลับ-อ่าน

ขั้นที่ (อายุ 4-5 ปี)

เขียนแบบการอ่านและเรื่องที่คุ้นเคย จำชื่อและคำต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมเริ่มอ่านคำ จากภาพอ่านคำที่รู้จักแต่ไม่แน่นอน พุดคำที่เริ่มต้นเหมือน ๆ กันเริ่มมีความรู้ในการถือหนังสือจำคำ สำคัญ ใน โคลง กลอน นิทาน

ขั้นที่ 3 (อายุ 4-6 ปี)

1. เขียนและอ่านกลับคำที่เขียน
2. อ่านหนังสือคำคล้องจองที่คุ้นเคย
3. ใช้ภาพเป็นสื่อสำหรับอ่าน
4. จำตัวอักษร อ่านคำเริ่มต้น ลงท้าย

5. สังเกตความแตกต่าง จับคู่ที่เหมือนกันในหนังสือ โคลง กลอน

6. อ่านคำได้ในบริบทหนึ่ง แต่ไม่สามารถอ่านได้ในบริบทอื่น

ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542 : 133) ได้แบ่งลักษณะพัฒนาการด้านการอ่าน ตามกลุ่มอายุ ดังนี้

อายุ 1-3 ปี มีลักษณะพัฒนาการด้านการอ่าน ดังนี้

1. จำคำพูดง่ายๆ ได้โดยไม่รู้ความหมาย
2. ชอบฟังเรื่องราว เริ่มปลูกฝังนิสัยการอ่านจากผู้ใหญ่ในครอบครัว
3. ไม่สนใจหนังสือ แต่สนใจรูปภาพสวย ๆ มีสีเคลื่นชัด
4. ชอบฟังนิทานสั้นเกี่ยวกับสิ่งใกล้ตัว

เป็นวัยที่เริ่มจะสนใจหนังสือ ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้เด็กดูรูปภาพในการพูด ผู้ปกครองควรใช้ภาษาง่ายๆ อธิบายสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจด้วยความเอาใจใส่ พยายามให้เด็กรู้ว่าหนังสือให้ความรู้มาก

อายุ 3-3 ปีครึ่ง มีลักษณะพัฒนาการด้านการอ่าน ดังนี้

1. จำกัคความได้โดยไม่รู้ความหมาย
2. สนใจในหนังสือที่ผู้ใหญ่ให้อ่าน
3. เริ่มมีความต้องการที่จะอ่านหนังสือ
4. อ่านพยัญชนะได้บ้าง
5. อ่านได้คล่องแคล่วแต่จำอักษรไม่ได้
6. ชอบฟังนิทานที่มีรูปภาพประกอบ
7. ชอบดูรูปภาพ สัตว์เลี้ยง ดอกไม้

เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มสนใจหนังสือ ดังนั้น ผู้ปกครองต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือให้กับเด็ก

อายุ 3 ปีครึ่ง-5 ปี มีลักษณะพัฒนาการด้านการอ่าน ดังนี้

1. ชอบซักถาม มีความอยากรู้อยากเห็น
2. รู้จักเลือกสิ่งที่ตนต้องการ
3. ฟังนิทาน ได้ครั้งละหลาย ๆ เรื่อง
4. ชอบฟังเรื่องซ้ำ ๆ
5. จำคำคล้องจองที่มีเสียงเป็นทำนองเดียวกันได้อย่างแม่นยำ
6. ออกเสียงพูดไม่ชัดเจน เช่น ร ล ค ศ
7. ชอบวาดรูปคน ดอกไม้ แต่ไม่ชอบวาดรูปสัตว์

8. มีความพร้อมที่จะอ่านมากขึ้น แต่ยังไม่แท้จริง
9. อ่านคำสั้นได้โดยอาศัยความจริง
10. จำพยัญชนะได้แม่นยำโดยไม่ต้องใช้ภาพช่วย
11. เริ่มรู้จักสะกดง่าย ๆ
12. ชอบอ่านหนังสือเสียงดังเต็มที่
13. ชอบอ่านหนังสือแข่งกัน
14. สนใจตัวหนังสือตัวโต ๆ ค้าง่าย ๆ
15. สามารถเข้าใจหนังสือรูปภาพได้รวดเร็ว
16. ชอบหนังสือเกี่ยวกับอนามย์ การใช้เหตุผลง่าย ๆ ใช้คำสุภาพเป็นคำที่เด็ก

อ่านออก โดยใช้รูปภาพ

เด็กในวัยนี้จึงเป็นวัยที่ต้องวางรากฐานทางหนังสือ แต่เด็กยังไม่รู้จักเลื่อนอ่าน ครูผู้ปกครองควรจัดเรื่องบันเทิงง่าย ๆ เรื่องธรรมชาติหรือความรู้เบื้องต้นให้สำหรับการเสริมทักษะการอ่านให้กับเด็กนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กรักการอ่านและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมทักษะการอ่านให้กับเด็กควรเป็นวัยที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี ลงมา การสร้างนิสัยรักการอ่านควรเริ่มต้นที่เด็กวัยก่อนเรียน

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นขั้นที่เด็กถูกเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่การสอนอ่านตามปกติต่อไป การเรียนการสอนในขั้นนี้จะเป็นการวางรากฐานความรู้ในขั้นเริ่มแรก เพื่อพัฒนาให้เป็นนักอ่านที่ดีและมีความพร้อมที่จะอ่าน นอกจากนี้แล้วการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้เด็กทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน กิจกรรมการสอนและประสบการณ์จะทำให้เด็กเกิดความพร้อม ต้องฝึกให้มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาษาด้วย

จิตวิทยาในการอ่าน

จิตวิทยาการอ่านเป็นกระบวนการที่ประสานระหว่างการมองเห็น การได้ยินและการแปลความหมายของสมอง ดังนั้น การอ่านที่จะได้ผลจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ระดับขั้นของการคิด ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสูงสุด ดังนั้น จิตวิทยาการสอนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 ก : 97) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ ธอร์นไคค์ (Thorndike) เน้นทางด้านสติปัญญา กล่าวว่ามีสติปัญญาจะสามารถรับรู้ และอำจับใจความได้ในเวลารวดเร็ว ตรงข้ามกับผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี

จะใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น ดังนั้น การให้การฝึกฝนบ่อย ๆ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีการจับใจความที่ดี

2. ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนองของ สกินเนอร์ (Skinner) เน้นการกระทำซ้ำ ๆ จนตอบสนองอัตโนมัติ ดังนั้น การจัดหาเรื่องที่ตรงกับความสนใจก็จะเป็นสิ่งเร้าที่ช่วยให้เกิดความต้องการที่จะอ่าน ผลที่ได้คือ การตอบสนองที่ดี

3. ทฤษฎีของเกสตัล (Gestalt) เน้นความสำคัญของการจัดเตรียม คือ กฎของการรับรู้ที่ประยุกต์เข้าสู่การสอนอ่าน ซึ่งแยกเป็นกฎ 3 ข้อ คือ

กฎของความคล้าย (The Principle of Similarity) จัดสิ่งทีคล้ายกันไว้

กฎของความชอบ (The Principle of Nearness) เป็นการพิจารณาของการอ่านจับใจความ หากนักเรียนได้อ่านในสิ่งที่ตนชอบ จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนอ่านมีความหมายต่อตัวนักเรียน

กฎความต่อเนื่อง (The Principle of Similarity) เป็นการพิจารณาโครงสร้างของการสอนอ่านให้มีลักษณะต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการอ่านเป็นไปโดยไม่หยุดชะงัก

พรรณิ เสวตมมาลย์ (2543 : 15) ได้กล่าวสรุปว่า จิตวิทยาในการอ่านว่าการอ่านคือการทำงานที่สัมพันธ์สองกระบวนการคือ กระบวนการกลไก ซึ่งเกี่ยวข้องกับก็นำสิ่งเร้าเข้าสู่สมองและการรับรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแปลความของสิ่งเร้า หลังจากที่เข้าสู่สมองแล้วโดยสมองของผู้อ่านจะให้ความหมายแก่สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้อ่านว่าจะสามารถสร้างประสบการณ์จากสัญลักษณ์ได้เพียงใด ผู้อ่านต้องอาศัยการเชื่อมโยงสัญลักษณ์เหล่านั้น ให้เข้ากับประสบการณ์เดิม จึงจะเข้าใจความหมายได้

ประโยชน์ของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านดังนี้

กรมวิชาการ (2544 : 8) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน ไว้ดังนี้

1. มีความรู้เพิ่มเติม ช่วยให้รู้กว้าง ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่องรอบตัว
2. ช่วยพัฒนาความคิด ประสบการณ์ในการอ่านจะช่วยเสริมความคิดให้พัฒนาขึ้น
3. ช่วยทำให้เป็นผู้ที่สังคมยอมรับเพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี
4. ช่วยให้เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ
5. ช่วยให้ได้รับความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น
6. ช่วยให้เป็นคนที่น่าสนใจ เพราะผู้อ่านมากจะมีความคิดลึกซึ้งและกว้างขวางสามารถ

แสดงความรู้และความคิดที่ดีได้เสมอ

7. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2551 : 153) ได้กล่าวว่าหนังสือเป็นสิ่งที่ห่อหุ้มและบรรจุความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ไว้อย่างมากมาย ดังนั้น ผู้ที่อ่านหนังสือมาก ๆ จะนับได้ว่าเป็นพหูสูตร เป็นผู้ที่มีความรู้ดี และมีความรู้กว้างไกล และสามารถนำมาใช้การดำเนินชีวิตได้ ด้วยการติดต่อสื่อสารปัจจุบันต้องอาศัยการอ่านเป็นหลักสำคัญในการติดต่อสื่อความหมาย ด้วยเหตุนี้ การอ่านจึงมีประโยชน์ต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังนี้

1. ได้รับความรู้
2. เกิดจินตนาการ
3. ได้ประสบการณ์
4. ได้พักผ่อนและได้รับความบันเทิง
5. การอ่านเป็นการฝึกสมาธิแบบหนึ่ง

จากประโยชน์ของการอ่านที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญในการสืบค้นความรู้โดยผู้อ่านได้รับประโยชน์ทั้งผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพูด การเขียนการศึกษาต่อ และการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ

พื้นฐานและกระบวนการในการสอนอ่าน

การแสวงหาความรู้ วิทยาการแขนงต่าง ๆ แม้ในขณะที่เรียนหรือจบการศึกษาแล้ว การอ่านก็เป็นสิ่ง จำเป็นต่อการดำรงชีวิตดังนั้นการสอนอ่านจึงต้องปลูกฝังและส่งเสริมการอ่านที่ดีและถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทัศนีย์ สุภเมธิ์, 2542 : 18) กล่าวถึงพื้นฐานในการสอนอ่านที่ควรคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

1. ควรเป็นการอ่านในระดับข้อความ ครูผู้สอนไม่ควรสอนให้ผู้เรียนศึกษาเฉพาะส่วนย่อย ๆ ของภาษาในบทอ่านและมองว่า คำ วลี ประโยค ในบทอ่านต่างเป็นอิสระต่อกันจนเข้าใจผิด ว่าการเข้าใจบทอ่านนั้น ๆ จะต้องศึกษาหน่วยย่อย ๆ เหล่านี้กันอย่างละเอียด แต่ควรสอนให้ผู้เรียนอ่านและเข้าใจความหมายเป็นย่อหน้า
2. ควรเน้นความเข้าใจโดยสรุปก่อนความเข้าใจในรายละเอียด การสอนอ่านควรเน้นให้ผู้อ่าน อ่านเพื่อให้ความเข้าใจทั้งหมดของเรื่องที่อ่านก่อนหลัง จากนั้นจึงค่อยลงไปในรายละเอียดของเนื้อหา แบบฝึกหัดที่ทำให้ทำก็เช่นเดียวกัน ควรให้ผู้เรียนได้ใช้ความเข้าใจกว้าง ๆ เช่น จุดมุ่งหมายของบทอ่านเสียก่อน จึงค่อยถามความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ ส่วนวนหรือเนื้อหาในรายละเอียด
3. ควรเน้นเนื้อหาที่พบในสื่อจริง (Authentic Text) คำราที่ใช้สอนภาษาอังกฤษ โดยทั่วไปมักเลือกใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายแล้ว การทำเช่นนี้ก็กลับมีข้อเสีย คือในชีวิตจริงคนเรามักพูด

หรือเขียนข้อความความหมายเดิม อ้างถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วหรือมักมีการใช้เครื่องหมายบ่งบอกต่าง ๆ การนำข้อเขียนมาทำให้ง่ายกลับทำให้ข้อความนั้นยากแก่การเข้าใจ เพราะผู้เรียนขาดเครื่องช่วยในการเดาความหมาย

4. ควรใช้ทักษะสัมพันธ์ (Intergrated Skills) ครูผู้สอนไม่ควรสอนทักษะการอ่านโดยแยกออกจากทักษะอื่นๆ โดยสิ้นเชิง เพราะในชีวิตจริงเมื่อเราได้ฟัง หรืออ่านอะไรแล้วเรามักจะนำไปเล่าต่อเล่าต่อหรือเขียนให้คนอื่นอ่าน ดังนั้น กิจกรรมการอ่านควรนำทักษะอื่นมาเสริม การฝึกทักษะการอ่านด้วย เช่น อ่านประกาศสมัครงาน แล้วเขียนจดหมายไปบอกเพื่อน

5. ควรอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย ครูผู้สอนจะต้องให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายก่อนเริ่มการอ่านทุกครั้ง เพราะจะเป็นเครื่องกำหนดประเภทของการอ่านและทักษะการอ่านในแบบต่าง ๆ

6. ควรเน้นที่กระบวนการหาคำตอบ การอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องเป็นไปด้วยการเคลื่อนไหว เพราะตลอดเวลาผู้อ่านจะต้องเดาความหมาย ทำนาย และตรวจสอบและถามคำถามตัวเอง ดังนั้น การอ่านควรมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนา และฝึกฝนความสามารถในทักษะเหล่านี้อย่างเป็นระบบมากกว่าที่จะเน้นที่คำตอบ

7. ผู้เรียนควรอ่านด้วยตนเอง หลังจากการสอนคำศัพท์บางคำที่คาดว่าจะมีปัญหาและให้หลักการในการอ่านแล้ว ควรปล่อยให้ผู้เรียนอ่านด้วยตนเอง เพื่อเขาจะได้ฝึกช่วยตนเองเมื่อพบคำศัพท์ใหม่จะได้รู้จักเดาคำศัพท์จากคำข้างเคียงหรือคำรากศัพท์

8. ส่งเสริมการอ่านนอกเวลาเรียน ทักษะการอ่านจำเป็นต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอจนเกิดความชำนาญ การอ่านในห้องเรียนจึงไม่พอ ครูจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้สนใจการอ่านนอกเวลาเรียน

กู๊ดแมน (Goodman, 1988 : 13) ได้กล่าวถึงกระบวนการสอนอ่านที่สำคัญ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจำหรือระลึก (Recognition Nitration) หมายถึง ขั้นตอนที่สมองระลึกหรือจำตัวอักษรได้ตามที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ เป็นการเห็นคำแล้วจำได้ว่าคำ ๆ นั้นเขียนแทนคำพูดว่าอะไร และการอ่านก็จะเริ่มต้นขึ้น ซึ่งเป็นการเริ่มอีกแบบหนึ่งหรือการอ่านอาจจะเริ่มต้น ด้วยการมองเห็นรูปภาพ รูปภาพนั้นก็เป็นตัวเริ่มต้นในการอ่านได้อีกลักษณะหนึ่ง

2. การทำนาย (Prediction) เป็นการคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเรื่องที่อ่านนั้นเป็นอย่างไร และจะดำเนินการไปในลักษณะใด

3. การยืนยัน (Confirmation) เป็นการหาข้อมูลยืนยันว่าสิ่งที่ตนคาดการณ์ไว้หรือการหาคำยืนยันในความคิดของผู้อื่น

4. การแก้ไขปรับปรุง (Correction) เป็นการแก้ไขการปรับหรือการจัดกระบวนการความคิดอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผู้อ่านพบสิ่งที่ตนคาดการณ์ไว้นั้นไม่ถูกต้อง เป็นการแก้ความคิดของผู้อ่านให้ถูกต้อง

5. การสิ้นสุด (Termination) เป็นการสิ้นสุดการอ่าน บุคคลจะยุติการอ่านเมื่อได้ทำกิจกรรมทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว อาจจะไม่ใช้การอ่านจบหรือผู้อ่านเข้าใจความหมายในการอ่านได้น้อยหรือไม่ทราบเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน หรือเรื่องนั้นไม่น่าสนใจ

สรุปได้ว่า จากพื้นฐานและกระบวนการในการสอนอ่านที่กล่าวมา ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญที่ครูจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ กระบวนการอ่านจะมีส่วนสัมพันธ์กับผู้เขียนหรือผู้อ่านที่จะทำความเข้าใจตรงกันว่า ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบอะไร รู้สึกอย่างไร เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจจากเรื่องที่อ่าน

องค์ประกอบที่ควรคำนึงถึงในการสอนอ่าน

สุมิตรา อังวัฒนากุล (2540 : 150-151) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการสอนอ่านที่จะทำการวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ มีดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับคำโดยทั่วไป หมายถึงความรู้เกี่ยวกับคำ ได้แก่ ความกว้าง ความลึก และขอบเขตของคำศัพท์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับคำอย่างกว้างขวางหรือความชำนาญในการใช้คำ เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะนำไปสู่การบรรลุถึงความสามารถระดับสูงของทักษะการอ่านทุกชนิด

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ปรากฏอย่างชัดเจน ซึ่งรวมถึงทักษะอื่น ๆ ด้วย เช่น การรู้ตำแหน่งของข้อความที่กล่าวถึงอย่างเจาะจง การเข้าใจความหมายตามตัวอักษรและความสามารถในการติดตามเรื่องที่อ่านตามลำดับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า แบบทดสอบการอ่านที่ยอมรับกันเป็นจำนวนมาก มักจะวัดความสามารถในการอ่านทางด้านนี้มากกว่าด้านอื่น ๆ

3. ความเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ รวมถึงความมีเหตุผลในการอ่าน ความสามารถในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ตลอดจนสามารถเดาเหตุการณ์เกี่ยวกับผลที่ตามมา การเข้าใจความหมายของคำจากเนื้อเรื่อง เข้าใจการจัดลำดับจากเรื่องที่อ่าน ทราบถึงความคิดสำคัญ และการจัดลำดับความคิดเข้าใจความหมายแฝงอยู่ของข้อความที่อ่าน โดยการได้ข้อสรุปหรือหลักเกณฑ์จากเรื่องที่อ่าน

4. ความทราบซึ่ง หมายถึง ความสามารถในการทราบถึงความตั้งใจ หรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียน การทราบถึงอารมณ์หรือแนวรสของเรื่อง ความสามารถในการเข้าใจในกลไกทางวรรณคดีที่ทำให้ผู้เขียนบรรลุจุดมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า การอ่านไม่เพียงพอแต่อ่านได้ แปลศัพท์ได้ หรือรู้โครงสร้างของประโยคเท่านั้น แต่ผู้อ่านจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องหรือข้อความที่คิดมาเป็นตอน ๆ ที่ให้อ่านนั้นว่า มีความสัมพันธ์กัน และควรที่จะสามารถสรุปหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้อีกด้วย

ขั้นตอนในการสอนทักษะการอ่าน

สมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 178-179) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารไว้ว่า ในขั้นตอนการสอนทักษะการอ่านสามารถจัดกิจกรรมได้เป็น 3 ชั้น คือ

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน (Pre-reading Activities) สำหรับขั้นนี้เป็นการสร้างความสนใจและปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่อ่าน เช่น ให้คาดคะเนเรื่องที่จะอ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงความรู้เดิมแล้วนำมาสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน การคาดคะเนอาจจะผิดหรือถูกก็ได้และได้เดาความหมายจากบริบท โดยดูจากประโยคข้างเคียงจากรูปภาพหรือการแสดงท่าทาง

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน (While-reading Activities) ขั้นนี้เป็นการทำความเข้าใจโครงสร้างและเนื้อหาในเรื่องที่อ่าน เช่น ให้ลำดับเรื่องโดยคัดเรื่องออกมาเป็นส่วน ๆ อาจจะเป็นย่อหน้าหรือประโยคก็ได้ แล้วให้ผู้เรียนในกลุ่มลำดับข้อความกันเองหรือเขียนแผนผังโยงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่อง เติมข้อความลงไปบนแผนผังของเนื้อเรื่อง และเล่าเรื่องโดยสรุป

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-reading Activities) ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน กิจกรรมที่ทำการถ่ายโยงไปสู่ทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการพูดและทักษะการเขียน เช่น ให้แสดงบทบาทสมมติ ให้เขียนเรื่อง หรือเขียนโต้ตอบ เช่น เขียนจดหมาย เขียนบทสนทนา วาดรูป และพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

นพเก้า ณ ทัทลุง (2548 : 25) ได้ให้ความหมายทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการรับสารด้วยการอ่านจากสื่อต่าง ๆ โดยได้สามารถจับใจความได้ถูกต้องครบถ้วน รวมถึงการอ่านออกเสียงได้ถูกต้องและชัดเจนอีกด้วย เป้าหมายของการอ่านจำแนกได้ ดังนี้

1. การอ่านออกเสียง (Reading Aloud) คือการเปล่งเสียงถ้อยคำ ที่เขียนออกมาให้ถูกต้อง ชัดเจน และให้เป็นที่เข้าใจแก่ผู้ฟัง ซึ่งมีหลักเช่นเดียวกับการพูด คือการออกเสียงคำ การลงน้ำหนักคำ การออกเสียงสูงต่ำ และการเน้นจังหวะในการออกเสียงในประโยค

2. การอ่านเพื่อความเข้าใจ (Reading Comprehension) คือการแปลความหมายของอักษรออกมาเป็นความคิด โดยไม่เปล่งเสียง ซึ่งสามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้หรือตีความจากเรื่องที่อ่านได้

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านนั้น ควรดำเนินการ ดังนี้

ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ให้ผู้เรียนได้อ่านจากเนื้อหาที่ยาวและซับซ้อนขึ้น เรียนรู้วิธีการเรียนภาษาจากการอ่านที่มีรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น การอ่านเพื่อจับใจ

ความสำคัญ ใช้ตัวช่วยเพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่านให้น้อยลง สารที่ทำให้ผู้เรียนอ่าน ให้เขาได้สำรวจลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปพร้อม ๆ กัน เช่น อ่านฉลากที่ติดมากับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องใช้ในบ้าน คั้รด์แม่ล์ แผนที่ โฆษณาต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตมาเป็นสื่อในการอ่านและการดู

วรรณคดี นิทาน นิยาย หนังสือ ที่เด็กรู้จักคุ้นเคย แต่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศนั้น จะเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาการอ่านได้ เพราะผู้เรียนพอจะเข้าใจเค้าโครงเรื่องมาก่อนแล้ว ในขณะที่เขาอ่านและดู ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจภาษาทุกคำข้อมูลทุกอย่างที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ นั้น ก็ไม่เป็นไร เพียงแต่ต้องการให้ได้เชื่อมโยงแนวคิดความเข้าใจในสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากเขา เพื่อพัฒนาความเข้าใจในสังคมโลกต่อไปในอนาคต

ฟินอคเชียโร และ บัมฟิท (Finocchiaro & Brumfit. 1983 : 144) ได้เสนอวิธีการและขั้นตอนการพัฒนาการอ่านไว้ดังนี้

1. แจกแจงสภาพการณ์ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายหลักของอนุเทศ
2. เพิ่มพูนประสบการณ์ให้นักเรียนได้เข้าใจองค์ประกอบต่าง ๆ ของสภาพการณ์ในอนุเทศนั้น ๆ เช่น บุคคล สถานที่ เวลา หัวเรื่อง และวัฒนธรรม
3. นำเสนอการออกเสียง และความหมายของคำศัพท์
4. ช่วยให้ผู้เรียนอ่านคำต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
5. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหน้าที่ทางไวยากรณ์ของ โครงสร้างทางภาษา
6. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและโยงความสัมพันธ์สำนวนต่าง ๆ ที่คุ้นเคยเข้าด้วยกัน
7. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเดาความหมายคำหรือข้อความจากเรื่องสัมพันธ์ต่าง ๆ
8. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในความหลัก และรายละเอียดของเนื้อเรื่อง
9. ช่วยเพิ่มอัตราเร็วในการอ่านเพื่อความเข้าใจให้มากขึ้น

วิลเลียมส์ (William. 1986 : 37-70) ได้เสนอแนะลำดับขั้นตอนในการสอนอ่านไว้แตกต่างกันออกไป โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนการสอนอ่าน (Pre-reading) จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ
 - 1.1 เพื่อแนะนำและกระตุ้นความสนใจในหัวเรื่อง
 - 1.2 เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนด้วยการให้เหตุผลสำหรับการอ่าน
 - 1.3 เพื่อเตรียมตัวในด้านภาษาให้แก่ผู้เรียนก่อนจะอ่านเนื้อเรื่อง
2. ขั้นการอ่าน (While-reading) ขั้นตอนนี้เน้นที่เนื้อเรื่องที่จะอ่าน โดยมีจุดมุ่งหมาย
 - 2.1 เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในจุดประสงค์ของผู้เรียน

ดังนี้

- 2.2 เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในโครงสร้างของงานเขียนหรือเนื้อความที่อ่าน
- 2.3 เพื่อช่วยขยายเนื้อความของเรื่องให้ชัดเจน
3. ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading) ขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายคือ
 - 3.1 เพื่อโอนความรู้ ความคิดในเรื่องที่อ่านไปแล้ว
 - 3.2 เพื่อเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้ากับความรู้ ความสนใจหรือความคิดเห็นของผู้เรียน

สรุปได้ว่า จากการศึกษาขั้นตอนการสอนทักษะการอ่านจากนักการศึกษา การสอนทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่าน ผู้สอนควรคำนึงถึงความพร้อมและกระบวนการจัดการสอนอ่านตามขั้นตอนการสอนทักษะการอ่าน คือ ขั้นตอนก่อนการสอนอ่าน ขั้นการอ่าน และขั้นหลังการอ่าน โดยมีจุดประสงค์ของการอ่านในแต่ละเรื่องที่จะอ่าน

ความพึงพอใจ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงบรรยากาศการเรียนรู้ สถานการณ์ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความพึงพอใจในการเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียน

ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนแต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่ จากการสังเกตพฤติกรรมของคนเหล่านั้น ได้มีการศึกษาถึงปัจจัยและองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ จึงมีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ดังนี้ แอปเปิล ไวท์ (Applewhite, 1965 : 6 ; อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี. 2546 : 188 : 84) กล่าวว่า ความพึงใจเป็นความรู้สึกส่วนบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good, 1973 : 27 ; อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 84) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องานด้วย

ประสพ อิศรปริดา (2547 : 321) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

เสาวลักษณ์ พานทอง (2553 : 42) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมและพฤติกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกรักชอบ พอใจ เต็มใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียน จนบรรลุผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมาย

สรรพสิริ เอี่ยมสะอาด (2547 : 53) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติความชอบที่มีต่อสิ่งเร้าในด้านต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ ความรู้สึกพอใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ตนต้องการหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนมีความสำคัญ และมีประโยชน์มาก หากนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน แล้วย่อมก่อให้เกิดผลดังนี้ คือ ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียน สนใจ เห็นคุณค่าของการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานนั้น การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญจึงมีการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ดังนี้

อารี พันธุ์มณี (2546 : 188) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ลักษณะความต้องการ มาสโลว์ (Maslow) ได้อธิบายไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านสรีระ (Basic Physiological Needs) เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดทางการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ และอุณหภูมิ การหลับนอน การขับถ่าย เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security Needs) คือ ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง ได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่น ความต้องการความคุ้มครอง ปกป้องความรู้สึกปลอดภัยจากการคุกคาม ปลอดภัยจากความวิตกกังวล ตลอดจนการหลีกเลี่ยงอันตรายหรือความเจ็บปวดต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) คือ ความต้องการความรักอยากให้คนเป็นที่รัก การยอมรับจากกลุ่ม โดยปกติแล้วบุคคลจะรวมตัวอยู่เป็นกลุ่ม ดังนั้นจึงต้องการความรักและต้องการมีส่วนร่วมในกลุ่มให้ยอมรับตนเอง เป็นกลุ่มครอบครัว กลุ่มสังคม กลุ่มทำงาน เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self Esteem Needs) คือ ความต้องการ จะให้ผู้อื่นยกย่องตนเองเป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ เป็นอันมากบางคนมีการใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตนเอง เพื่อให้บุคคลอื่นยกย่องตน เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ความต้องการบรรลุถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง (Self Actualization Needs) คือ ความต้องการสูงสุดของบุคคลที่จะต้องพยายามกระทำการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และความสามารถของตนเอง เช่น ครูสอนหนังสืออย่างไม่เบื่อง่าย สอนด้วยความสุขสบายใจ เป็นต้น

อาร์ พินช์มณี (2546 : 189-192) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีความต้องการตามหลักของ เมอร์เรย์ (Murray) ไว้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเอาชนะด้วยการแสดงออกความก้าวร้าว (Need for Aggression) ความต้องการที่จะเอาชนะผู้อื่น เอาชนะต่อสิ่งขัดขวางทั้งปวงด้วยความรุนแรงมีการต่อสู้ การแก้แค้น การทำร้ายร่างกาย หรือฆ่าฟันกัน เช่น การพุดจากระทบกระแทกกับบุคคลที่ไม่ชอบกัน หรือมี ปัญหากัน เป็นต้น
2. ความต้องการที่จะเอาชนะพื้นฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ (Need for Counteraction) ความต้องการที่จะเอาชนะนี้เป็นความต้องการที่จะฝ่าอุปสรรคความล้มเหลวต่างๆ ด้วยการสร้างความพยายามขึ้นมา เช่น เมื่อได้รับคำดูถูกดูหมิ่น ผู้ได้รับจะเกิดความพากเพียรพยายามเพื่อเอาชนะ คำ สบประมาทจนประสบความสำเร็จ เป็นต้น
3. ความต้องการที่จะยอมแพ้ (Need for Abasement) ความต้องการชนิดนี้เป็น ความต้องการที่จะยอมแพ้ ยอมรับคิด ยอมรับคำวิจารณ์หรือยอมรับการถูกลงโทษ เช่น การเผาตัวตายเพื่อประท้วงระบบการปกครองพันท้านรสิงห์ไม่ยอมรับอภัยโทษ ต้องการจะรับโทษตามกฎหมาย เป็นต้น
4. ความต้องการที่จะป้องกันตนเอง (Need for Defendant) เป็นความต้องการที่จะป้องกันตนเองจากคำวิพากษ์วิจารณ์ การตำหนิติเตียนซึ่งเป็นการป้องกันทางด้านจิตใจ พยายามหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำของตนมีการป้องกันตนเองเพื่อให้พ้นผิดจากการกระทำต่างๆ เช่น ให้เหตุผลว่าสอบตกเพราะครูสอนไม่ดี ครู อาจารย์ที่ไม่มีวิญญูณครูก็เกี่ยวข้องบรมสั่งสอนศิษย์ หรือประเภท "รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง"
5. ความต้องการเป็นอิสระ (Need for Autonomy) ความต้องการชนิดนี้เป็น ความต้องการที่ปรารถนาจะเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวางทั้งปวง ต้องการที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเป็นตัวของตัวเอง

6. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) คือความต้องการที่จะกระทำสิ่งต่างๆที่ยากลำบากให้ประสบความสำเร็จจากการศึกษาพบว่าเพศชายจะมีระดับความต้องการความสำเร็จมากกว่าเพศหญิง

7. ความต้องการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น (Need for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ต้องการรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องการเอาอกเอาใจ มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง พยายามสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น

8. ความต้องการความสนุกสนาน (Need for Play) เป็นความต้องการที่จะแสดงความสนุกสนานต้องการหัวเราะเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดมีการสร้างหรือเล่าเรื่องตลกขบขัน เช่น มีการพักผ่อนหย่อนใจมีส่วนร่วมในเกมกีฬา เป็นต้น

9. ความต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น (Need for Rejection) บุคคลมักจะมี ความปรารถนาในการที่จะแยกตนเองออกจากผู้อื่น ไม่มีความรู้สึกยินดียินดีกับบุคคลอื่น ต้องการเมินเฉยจากผู้อื่น ไม่สนใจผู้อื่น

10. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น (Need for Succorance) ความต้องการประเภทนี้จะเป็นความต้องการให้บุคคลอื่นมีความสนใจเห็นอกเห็นใจ มีความสงสารในตนเอง ต้องการได้รับความช่วยเหลือการดูแลให้คำแนะนำดูแลจากบุคคลอื่นนั่นเอง

11. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น (Need for Nurture) เป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมในการทำกิจกรรมในการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยการให้ความช่วยเหลือให้บุคคลอื่นพ้นจากภัยอันตรายต่างๆ

12. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น (Need for Exhibition) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นได้เห็น ได้ยินเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นมีความสนใจ สนุกสนานแปลกใจ หรือตกใจในเรื่องราวของตนเอง เช่น เล่าเรื่องตลกขบขันให้บุคคลอื่นฟังเพื่อบุคคลอื่นจะเกิดความประทับใจในตนเอง เป็นต้น

13. ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น (Need for Dominance) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นมีการกระทำตามคำสั่งหรือความคิดความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่น

14. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อาวุโสกว่า (Need for Deference) เป็นความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้ที่อาวุโสกว่าด้วยความยินดีรวมทั้งนิยมชมชื่นในบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับบุคคลดังกล่าวด้วยความยินดี

15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกล้มเหลว (Need for Avoidance of Inferiority) ความต้องการจะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความอับอายทั้งหลายต้องการหลีกเลี่ยงการดูถูก หรือ การกระทำต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความละอายใจรู้สึกอับอายล้มเหลว พ่ายแพ้

16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากอันตราย (Need for Avoidance Harm) ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางด้านร่างกายต้องการได้รับความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

17. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ (Need for Avoidance of Blame) เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยการคล้อยตามกลุ่มหรือ ยอมรับคำสั่งหรือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกลุ่มกฎเกณฑ์เพราะกลัวถูกลงโทษ

18. ความต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Need for Orderliness) เป็น ความต้องการที่จะจัดสิ่งของต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความประณีตงดงาม

19. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงเป็นความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของคนที่มิอยู่ ใวจินตสุทธสามารถ เช่น การไม่ยอมขโมย แม้ว่าตนเองจะหิว หรือไม่ยอมทำความผิดไม่คดโกง ผู้ใดเพื่อชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เป็นต้น

20. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น (Need for Contrariness) เป็นความต้องการที่อยากจะทำคน นาสมาธิ ไม่เหมือนใคร

สรุปจากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้จะบรรลุผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง ต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศ สถานการณ์แบบอย่างที่ดี รวมทั้งสื่อและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ ให้นักเรียนมีแรงจูงใจต่อกระบวนการเรียนรู้จะให้นักเรียนเกิด ความสบายใจหรือสนองความต้องการทำให้เกิดความสุขเป็นผลดีต่อการเรียนของนักเรียนในทางที่ ดีขึ้น

การวัดความพึงพอใจ

พนิดา ชัยปัญญา (2542 : 28) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบ ความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถาม ดังกล่าวอาจถามถึงความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปนิยมใช้วิธีจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับและ ประเด็นวัดความพึงพอใจเป็นทางบวก คะแนนจะเป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ชวลิต ชูกำแหง (2550 : 110-115) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจหรือการวัดจิตพิสัยสามารถกระทำได้ด้วยวิธีการดังนี้

1. การสังเกต โดยการสังเกตการณ์พูด การกระทำ การเขียนของนักเรียนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ครูต้องการวัด เช่น ต้องการวัดว่านักเรียนคนหนึ่งมีความสนใจต่อการเรียนมากน้อยเพียงใด ครูอาจสังเกตพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การมาเรียน การตอบคำถามในชั้นเรียน การทำการบ้าน การส่งงาน

2. การสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยกับนักเรียนในประเด็นที่ครูอยากรู้ซึ่งอาจเป็นความรู้สึก ทศนคติของนักเรียน เพื่อนำสิ่งที่นักเรียนพูดออกมาเกี่ยวกับลักษณะจิตพิสัยของนักเรียนได้ เช่น ครูอยากรู้ว่านักเรียนสนใจเรียนหรือไม่ ครูอาจพูดคุยกับนักเรียนว่าเคยอ่านหนังสืออะไรบ้าง เคยเขียนโปรแกรมไหม มีโปรแกรมอะไรดี ๆ บ้างลองเล่าให้ครูฟังหน่อย คำตอบของนักเรียนจะทำให้ครูประเมินได้ว่ามีความพึงพอใจในการเรียนมากน้อยเพียงใด

3. การใช้แบบวัด ในการวัดความพึงพอใจมีแบบวัดที่น่าสนใจแบบของลิเคิร์ต (Likert's Method) เพราะสร้างได้ง่าย มีความเชื่อมั่นสูงและสามารถพัฒนาเพื่อวัดความรู้สึกได้หลากหลายโดยการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้เป็นวิธีประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความหลังจากเอาเครื่องมือไปสอบถามแล้ว การสร้างข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติจะต้องให้ครอบคลุมและสัมพันธ์ซึ่งกันละกันข้อความจะเป็นทางบวกหมดหรือทางลบหมด หรือผสมกันก็ได้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 เลือกชื่อเป้าเจตคติ เช่น เจตคติต่ออาชีพครู โดยเป้าเจตคติอาจจะเป็นคน วัตถุ สิ่งของ องค์กร สถาบัน อาชีพ วิชา ฯลฯ แล้วแต่จะเลือก ยิ่งแคบยิ่งดี ยิ่งกำหนดช่วงเวลาด้วยแล้วการแปรผลก็จะทำให้มีความหมายดีขึ้น

3.2 เขียนข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป้าเจตคติ โดยวิเคราะห์ให้ครอบคลุมลักษณะข้อความควรเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าที่ต้องการ ไม่เป็นการแสดงถึงความจริง มีความแจ่มชัด สั้น ให้ข้อมูลพอตัดสินใจได้ ไม่คลุมทั้งทางบวกและทางลบ ควรหลีกเลี่ยงคำปฏิเสธซ้อน ข้อความเดียวควรมีความเชื่อเดียว

3.3 การตรวจสอบข้อความ เป็นการตรวจสอบเพื่อดูให้แน่ชัดว่า ข้อความนั้นเขียนไว้เหมาะสมหรือไม่ การตอบจะได้ตอบว่า ชอบ-ไม่ชอบ ดี-ไม่ดี เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ควรใช้ 3 มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา เช่น ชอบมาก ดีมาก เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่ชอบ ไม่ดี

ไม่แน่ใจ

3.4 การให้น้ำหนัก มี 3 วิธี คือ วิธีหาค่าน้ำหนักซิกมา วิธีการหาค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน วิธีหาค่าน้ำหนักแบบพลการ แต่ในระยะหลังลิเกิร์ตแนะนำให้ใช้วิธีกำหนดตัวเลขได้เลย โดยให้เรียงค่าตามลำดับสำคัญของตัวเร้า จะใช้ 0 1 2 3 4 หรือ 1 2 3 4 5 หรือ -2 -1 0 1 2 ก็ได้ ทั้ง 3 แบบนี้ ความสัมพันธ์เป็น 1.00 คือตัวเดียวกันนั่นเอง

3.5 การตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น โดยต้องนำข้อความไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเมื่อสอบเสร็จแล้วนำมาตรวจให้คะแนนแต่ละข้อ แล้วนำมาหาค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยกำหนด $\alpha = .05$ หรือ $\alpha = .01$

3.6 การจัดแบบสอบถาม เมื่อได้ข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์แล้ว พิจารณาว่าจะกำหนดกี่ข้อ ตามหลักเกณฑ์ถ้าข้อความมีคุณภาพสูงมากจะใช้ 10-15 ข้อก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีตั้งแต่ 20 ข้อขึ้นไป เพราะถ้าจำนวนน้อยข้อความความเชื่อมั่นมักจะมีน้อย ความเที่ยงตรงก็ไม่ดีอาจจะเป็นเพราะข้อความแสดงความรู้สึกหรือความเชื่อคือเป็ไม่ครอบคลุมทุกอย่างในเป้าหมายแบบสอบถามบางฉบับจึงเป็น 100 ข้อ การให้จำนวนข้อควรคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่าง ระดับอายุ และความสามารถในการอ่าน ระดับเด็ก ๆ จึงไม่ควรมีมากข้อเกินไป

3.7 การตรวจให้คะแนน การให้คะแนนให้ตามมาตราที่กำหนดแต่ละข้อ ถ้าเป็นข้อความให้เปลี่ยนมาเป็นตัวเลข ถ้าเป็นตัวเลขแล้วก็นำตัวเลขที่ผู้ตอบเลือกมารวมกัน กรณีข้อความเป็นความรู้สึกทางลบจะต้องกลับตัวเลขกันกับข้อที่ความเป็นทางบวก การแปลคะแนนจะแปลจากผลรวมทุกข้อก็ได้ เช่น แบบทดสอบมี 10 ข้อ มี 4 มาตรา สอบเสร็จแล้วหาคะแนนเฉลี่ยได้ 25.0 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.514 คะแนน จะต้องเทียบคะแนนจากคนสอบได้ต่ำสุด 10 คะแนน สูงสุด 40 คะแนน แต่ถ้าอยากแปลผลให้เป็นตัวเลข 4 มาตรา ก็ให้เอาจำนวนข้อไปหารคะแนนเฉลี่ยและคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลออกมาเหมือนกับคะแนนของคนสอบเพียงข้อเดียว นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างนี้ได้คะแนนเฉลี่ย 2.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.5514 คะแนน

3.8 การหาคุณภาพอื่น ๆ เช่น การหาความเชื่อมั่นหาได้โดยสอบซ้ำ (Test-Retest) แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel Form) แบบหาความคงเส้นคงวาภายใน (Internal Consistency) ถ้าหาค่าความเชื่อมั่นแบบหาความคงเส้นคงวาภายในนั้นจะสอบเพียงครั้งเดียวแล้วหาค่าความแปรปรวนของแต่ละข้อและความแปรปรวนทั้งฉบับ โดยหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

วรูม (Vroom, 1964 : 100) กล่าวว่า วิธีการวัดความพึงพอใจโดยทั่วไปจะใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถาม การจะเลือกใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด เช่น กลุ่มบุคคลที่สามารถอ่านและเข้าใจสื่อทางภาษาได้ก็จะใช้แบบสอบถามเพราะนอกจากจะประหยัดเวลาแล้วผู้ตอบยังอิสระที่จะตอบ ส่วนใหญ่ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่านสื่อทางภาษาได้ จำเป็นต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ แต่ต้องแก้ปัญหาเรื่องความเป็นอิสระของผู้ตอบในด้านข้อความนั้นบุคคลจะถูกถามถึงระดับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะต้องศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 141-142) อธิบายว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ตามทฤษฎีสององค์ประกอบของ เฮิร์ชเบิร์ก คือ ความต้องการได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายและปรารถนาความสุขทางด้านร่างกาย และความปรารถนาความสุขทางใจ ทั้งสองอย่างนี้ถ้าได้รับการตอบสนองในขอบเขตที่บุคคลต้องการที่จะทำให้ผู้ได้รับการตอบสนองเกิดความพึงพอใจ คือ

1. ความพึงพอใจโดยทั่วไป เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกชอบพอของบุคคลที่มีบทบาทของงาน เป็นการวัดโดยส่วนรวมถึงระดับที่บุคคลความพึงพอใจและมีความสุขกับงาน
2. ความพึงพอใจงานเฉพาะด้าน เป็นการศึกษาถึงความรู้สึกชอบพอและความพอใจของบุคคลที่มีต่องานเฉพาะด้าน เช่น รายได้ ความมั่นคง มิตรสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชาและความก้าวหน้า

อารี พันธุ์ณี (2546 : 145) เสนอว่า มาตรวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหาร การควบคุมงาน และเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้
3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีจะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและการสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จะมีความสัมพันธ์กันทางบวกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นครูผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการ

เสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อส่งผลให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตตามศักยภาพของผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จิราภรณ์ ปรีชาชน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ 1 อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นุชรี ศรีวิภา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนบ้านโนนแหลมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดรูปแบบตามประสบการณ์ตามรูปแบบการเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบบันทึกผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบฝึกทักษะท้ายแผนการจัดประสบการณ์และแบบทดสอบท้ายวงจร และ 3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน ได้แก่ แบบทดสอบวัดความพร้อมด้านการอ่าน ผลการวิจัย สรุปได้ว่า รูปแบบการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจนสามารถพัฒนาความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ และนักเรียนมีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความพร้อมด้านการอ่าน เฉลี่ยร้อยละ 87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จิตรลดา เอมแบน (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยผลของการใช้เกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการจำแนกสิ่งเร้าของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดเกษิ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกสิ่งเร้ามากขึ้นหลังจากได้รับการใช้เกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความสามารถในการจำแนกสิ่งเร้ามากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้เกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับ

การใช้เกมการศึกษา มีความสามารถในการจำแนกสิ่งเร้ามากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เกม การศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ถาวร ชารักษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบทดสอบวัด ความพร้อมในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ที่พิจารณาจากค่า ดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.00 มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทุกข้อโดยพิจารณา จากค่าสัมประสิทธิ์ สหพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวมทั้งฉบับมีความสำคัญอย่างมี นัยสำคัญทางระดับ 0.01 มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.99 และเกณฑ์ปกติมีค่าตั้งแต่ T_{10} ถึง T_{72}

ฉันทนา การสะอาด (2547 : 73-105) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน เจริญวิเคราะห์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน เจริญวิเคราะห์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการสอนการอ่าน เจริญวิเคราะห์ แบบฝึกทักษะการอ่านเจริญวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่า แบบฝึกทักษะการอ่านเจริญวิเคราะห์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเจริญวิเคราะห์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิไพพรรณ เกิดสว่าง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้หนังสือชุด การอ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านของเด็กวัยอนุบาล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลของการใช้หนังสือชุดการอ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ ตัวอักษรและคำ การอ่านคำโดยใช้ประโยค โดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน และ การอ่านแบบจำคำ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาล 2 ที่มีอายุ 5-6 ปี โรงเรียน โฆสิตสโมสร กรุงเทพมหานคร จำนวน 54 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองที่ใช้การสอนโดยใช้ หนังสือชุดการอ่านจำนวน 27 คน และกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนอ่านแบบปกติ จำนวน 27 คน ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบ ความสามารถในการอ่านของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยครั้งนี้ 1) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความสามารถ ในการอ่านสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ 2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีความสามารถในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

สุทธิรัตน์ กุ่ยสวัสดิ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาท สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยจัดประสบการณ์ด้วยชุดเกม การศึกษากับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าชุดเกมการศึกษามีประสิทธิภาพ 78.47/89.51 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนที่จัดประสบการณ์ชุดเกมการศึกษา กับการจัดประสบการณ์แบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่จัดประสบการณ์ด้วยชุดเกมการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนแบบปกติ 1) พฤติกรรมการปฏิบัติด้านความพร้อมด้านการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งที่จัดประสบการณ์โดยชุดเกมการศึกษา และจัดประสบการณ์แบบปกติ และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดเกมการศึกษาและการจัดประสบการณ์ปกติอยู่ในระดับมาก

เสาวนีย์ ภิญญรัตน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมความจำของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพ ของแบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมความจำของเด็กปฐมวัย และการเปรียบเทียบความสามารถในการจำของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมการจำของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดตะโพก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาโดยแบบการสุ่มหลายขั้นตอน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถจำภาพและภาษา ซึ่งมีความหมายเชื่อมั่น เท่ากับ .82 และแบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมการจำของเด็กปฐมวัย จำนวน 18 กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยสิ่งเร้าที่เป็นภาพกับภาพ ภาพกับภาษา ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมความจำของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.01/81.25 นักเรียนที่ใช้แบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมความจำมีความสามารถในการจำสูงกว่า ก่อนการใช้แบบฝึกกิจกรรมส่งเสริมความจำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาผลงานการวิจัยต่าง ๆ แล้วจะเห็นได้ว่าความพร้อมด้านการอ่านของเด็กนั้น เราสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ ได้ ไม่ว่าจะ โดยการจัดประสบการณ์ ระบบการสอน ชุดฝึก ชุดการสอน ชุดกิจกรรม แบบฝึกที่เหมาะสม หรือการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นพร้อมที่จะเรียนในชั้นสูงต่อไป และจากการที่แบบฝึกหรือชุดการสอนสามารถนำมาใช้ในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงนำแบบฝึกมาใช้ในการพัฒนาความพร้อมด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัย สำหรับขั้นตอนการศึกษาจะได้กล่าวในบทต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

ออกคัทท์ (Orcutt. 1972 : 60) ได้ทำการทดลองใช้เกมการสอนกับเด็กอนุบาล ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ใช้เกมมีความสามารถในการใช้ภาษาดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้เกม และกลุ่มที่เด็กเป็นผู้เลือกเกมเอง มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีกว่า

บิล (Bill. 1974 : 54 ; อ้างถึงใน สุทธิรัตน์ คุยสวัสดิ์. 2547 : 67) ได้ทำการทดลองเสนอสิ่งเร้าเป็นรูปภาพ สิ่งเร้าที่เป็นคำและสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพมีค่าเท่ากับ โดยการทดลองกับเด็ก จำนวน 30 คน โดยให้จำรูปภาพ หรือคำที่ใช้คำนามทั่วไปการทดลองครั้งนี้เป็นการทดสอบความจำ โดยนำรูปภาพหรือคำที่เด็กยังไม่เคยเห็นมาปะปนกับรูปภาพที่เคยดูทุก ๆ 2-4 ภาพ แล้วให้นักเรียนตอบว่าสิ่งเร้าที่ปรากฏเป็นสิ่งเร้าเก่าหรือใหม่ ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพนักเรียนจำคติน้อยที่สุด กลุ่มที่เรียนจากรูปภาพที่มีคำกำกับ นักเรียนจะจำคินตรงลงมาและกลุ่มที่เรียนจากสิ่งเร้าที่เป็นคำนักเรียนจะจำคินมากที่สุดแสดงให้เห็นว่า สิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

สตริง (Syring. 2008 : 66) ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกฝนการจำแนกหน่วยเสียงในภาษาอังกฤษในโรงเรียนก่อนเด็กวัยเรียน และผลกระทบในการเตรียมความพร้อมสำหรับการอ่านในโรงเรียนเด็กอนุบาล ซึ่งผู้เข้าร่วมการศึกษางานวิจัยเป็นเด็กโรงเรียนอนุบาลในตัวของรัฐมิเนโซต้า จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน นักเรียนกลุ่มแรกที่เข้าร่วมโปรแกรมการจำแนกหน่วยเสียงทางภาษาระหว่างเรียน โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียนและอีกกลุ่มได้ฝึกการจำแนกเสียงทางภาษานักเรียนทั่ว ๆ ไปจะถูกทดสอบเรียกว่า การทดสอบความสามารถในการอ่านเบื้องต้น ครั้งที่ 3 (ชื่อย่อ TERA-3) ในช่วงเวลาการเรียนระดับชั้นอนุบาลตอนต้น ผลการทดสอบทำให้เราได้ทราบถึงผลเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่าน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวพบว่าผู้ที่ได้ร่วมการฝึกการเตรียมความพร้อมได้คะแนนที่ต่ำกว่า ผลการทดสอบ จากการที่ศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าถึงแม้การฝึกฝนการเตรียมความพร้อมในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้การอ่านแล้วก็ตาม วิธีการนี้ใช้ในการศึกษา โดยเฉพาะไม่ได้มีไว้ให้ใช้สำหรับการทดสอบและเป็นกลุ่ม ผลของการศึกษานี้ให้ข้อมูลสำหรับผู้ศึกษาการค้นคว้าหลักสูตรเกี่ยวกับการอ่านให้เด็กปฐมวัยตอนต้น

พินเตอร์ (Pinter. 1977) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำโดยใช้เกมศึกษากับนักเรียนระดับ 3 จำนวน 94 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยใช้เกมการศึกษา กลุ่มควบคุมสอนโดยใช้ตำราเรียน ภายหลังการทดลอง 3 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้เกมการศึกษามีความคงทนในการจำสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากตำราเรียน

โอนีล (O'Neil. 1987 : 4637-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมการแข่งขัน และมีการให้รางวัลกับนักเรียนที่เรียน โดยใช้เกมแบบเดิม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างสองกลุ่ม แต่ผู้วิจัยได้กล่าวว่ารายกาศในชั้นเรียนของกลุ่มที่เรียน โดยใช้เกมมีการช่วยเหลือกันด้านการเรียนมากกว่า กลุ่มที่เรียนแบบเดิมปัญหาเรื่องระเบียบเกือบจะหมด ไปกับนักเรียนสนใจเนื้อหาวิชามากขึ้น แสดงออกถึงความเชื่อมั่นว่าพวกเขาเรียนรู้มากกว่า ดังนั้นสำหรับชั้นเรียนที่มีปัญหาด้านความประพฤติ การสอน โดยใช้เกมจึงช่วยแก้ปัญหาได้

ลอว์รี่ (Lawrey. 1978 : 817-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 ถึง 3 โรงเรียนในระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกจากแบบฝึกทักษะทั้งหมด 4 แบบฝึกที่สร้างขึ้น โดยกำหนดเวลาในการทำแบบฝึกทักษะ มีคะแนนหลังการทำแบบฝึกทักษะมากกว่าก่อนทำแบบฝึกทักษะ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น มีความสามารถด้านการอ่านเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านการอ่านยังช่วยให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้ น่าสนใจ สนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ นักเรียนไม่เบื่อหน่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น